

Historisch Voorburg

Jaargang 10

2004

Nummer 1

Een leven lang lezen in Leidschendam-Voorburg
De openbare bibliotheek 1919 - 2004

Inhoud

Inleiding 2

De geschiedenis
van de Bibliotheek Voorburg 4

De geschiedenis
van de Bibliotheek Leidschendam 15

Bijlagen 26

Colofon 36

Van de redactie

Voor velen is de bibliotheek een instelling met onbeperkte toegang tot kennis, cultuur en informatie en bijna niet weg te denken uit het dagelijks leven.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Voorburgse bibliotheek in 1994 verscheen van de hand van directeur Annelies Stumpel in een kleine oplage een boekje waarin de geschiedenis van de bibliotheek werd beschreven.

Op 1 januari 2003 fuseerden de bibliotheken van Voorburg en Leidschendam, een jaar na de fusie van de gemeenten Leidschendam en Voorburg. Dit bracht de redactie op het idee de geschiedenis van de Voorburgse bibliotheek te actualiseren en tevens de geschiedenis van de bibliotheek van Leidschendam op schrift te stellen. Onze gemeente heet niet voor niets Leidschendam-Voorburg. Annelies Stumpel juichte dit idee toe en verleende alle medewerking. Het resultaat ligt nu voor u. Wij hopen dat u het met plezier zult lezen.

*Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

*Voorzijde omslag:
Foto's van de locaties
Leidschendam en Voorburg,
Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

Inleiding

*Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

De openbare bibliotheek heeft een bijzonder belangrijk aandeel gehad in de leescultuur en heeft dit uiteraard nog steeds. Wat de leeszaalpioniers aan het begin van de twintigste eeuw al voor ogen stond, was een instelling die mensen informatie, recreatie en educatie bood: een bibliotheek voor iedereen.

Was bibliotheekbezoek tot eind achttiende eeuw voornamelijk voorbehouden aan liefhebbers van de wetenschap, de bibliotheken van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen hebben daarna het lezen onder brede lagen van de bevolking gestimuleerd. Het gaat niet te ver om te stellen dat 'het Nut' het Nederlandse volk heeft leren lezen.

Het Departement Haarlem van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen opende in het voorjaar van 1794 de eerste Nutsbibliotheek. Vier jaar later besloot het Departement 's-Gravenhage tot de oprichting van een leesbibliotheek, vooral gericht op het 'ontwikkelen van gezonde denkbeelden bij de mindere man'.

De kerkgenootschappen, de protestantse voorop, hebben altijd een belangrijke rol gespeeld in wat men nu 'boekpromotie' zou noemen. De in 1851 opgerichte Christelijke Jongemannen Vereniging, het CJMV, besteedde veel aandacht aan de uitgave, verkoop en verspreiding van christelijke literatuur. Niet zelden namen individuele predikanten het initiatief.

Bij de katholieken vormde de volksbibliotheek een onderdeel van het Sint-Vincentius liefdewerk. Deze vorm van liefdadigheid begon in 1847 in een Haagse parochie aan het Westeinde. Ook waren er de parochiebibliotheekjes. Vanaf de jaren vijftig van de negentiende eeuw kwamen er steeds meer confessionele bibliotheken.

Eind negentiende eeuw kwam de start van de openbare leeszaal en bibliotheek moeizaam op gang. Met name de plaatselijke pers heeft in veel gemeenten een groot aandeel gehad in de leeszaalbeweging, die aanvankelijk een typisch stedelijk verschijnsel was.

De Haagse Openbare Leeszaal en Bibliotheek ging op 18 januari 1906 open. Van een 'zaal' was echter geen sprake, de huisvesting bestond uit twee achterkamers op de eerste verdieping van de Arbeidersbeurs aan de Prinsegracht. Daar wilde men de Hagenaars de gelegenheid geven zeven dagen in de week, tien uur per dag, boeken, kranten en tijdschriften te raadplegen. Bezwaarlijk was wel dat er geen boeken konden worden geleend. Departementen van het Nut waren dikwijls erg actief om te helpen de leeszaal van de grond te krijgen, zo ook in Voorburg en Leidschendam.

Jarenlang waren de openbare bibliotheken betrekkelijk gering in aantal, door subsidieregelingen gebonden aan de stad en vooral actief voor de ontwikkelde burgerij. Vooral de laatste veertig jaar hebben ze een enorme vlucht genomen, in aantal, omvang en diversiteit van de collecties en in vormen van dienstverlening.

Auteurs

Gerard Langerak (1943) is werkzaam bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Hij publiceerde over het Haagse Kortebos en het Hofkwartier en leverde met 'Voorburg aangekaart' een bijdrage aan de Kroniek van Voorburg. Sinds 2001 maakt hij deel uit van de redactie van 'Historisch Voorburg'.

Annelies Stumpel is sinds 1 januari 2003 directeur van de Bibliotheek Leidschendam-Voorburg. Van 1989 tot 2003 was zij directeur van de Openbare Bibliotheek Voorburg.

*Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

De geschiedenis van de Bibliotheek Voorburg

*Herenstraat 124.
Eigenaar W. Walters voor zijn
boek- en kunsthandel, tevens
leesbibliotheek, 1908. In 1910
nam boekhandelaar
H.E.G. Ruijs de zaak over.
Collectie Gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg*

Al vroeg waren het de scholen die een bibliotheek openstelden voor hun leerlingen. In zijn schoolverslag van 1880 vermeldt het schoolhoofd Mozes Broekhuijsen van de openbare Vlietschool bijvoorbeeld dat de schoolbibliotheek 345 boeken omvat, terwijl er per week gemiddeld 40 worden uitgeleend. En sinds 1904 was de rooms-katholieke leesbibliotheek van de St. Pancratiusvereniging gevestigd in het pand Herenstraat 6.

H. E. G. RUIJS :- Heerenstraat 124
 TELEFOON No. 81

BOEKHANDEL -
 KANTOORBOEKHANDEL
 PAPIERHANDEL
 LEESBIBLIOTHEEK

Drukwerken — Bindwerken — Encadrementen
 ADVERTENTIE-BUREAU

Soms hadden boekhandels een gedeelte van hun winkel als leesbibliotheek ingericht. Zo vinden we in het adresboek van Voorburg van 1916-1917 een advertentie van boekhandel H.E.G. Ruijs, Herenstraat 124, die tevens een kantoorboekhandel, een papierhandel, een leesbibliotheek en een advertentiebureau bestiert.

Vanaf 1927-1928 zien we de advertentie van kantoorboekhandel, tevens leesbibliotheek P.H. Wijmer, Julianastraat 34 (tegenwoordig Oranje-Nassastraat) in het adresboek. In een brief van 19 oktober 1937 aan de gemeenteraad beklagt de heer Wijmer zich over het feit dat aan de Openbare Leeszaal en Bibliotheek en aan de Christelijke Bibliotheek subsidie wordt toegekend. Door de concurrentie van deze instellingen is zijn bedrijf zo goed als te gronde gericht. Hij verzoekt de raad daarom niet langer subsidie toe te staan en, indien dit onontkoombaar is omdat de rijksregeling dit voorschrijft, de betrokken minister er op te wijzen dat deze regeling onjuist is en het particulier initiatief in voldoende mate in de behoefte van het verstrekken van ontspanningslectuur in de gemeente Voorburg voorziet!

In een toelichting wijst hij er onder meer op dat de Openbare Bibliotheek voornamelijk wordt gebruikt door goeiede ingezetenen die best voor het lenen van een boek naar een particuliere bibliotheek kunnen gaan. 'Doordat ik mijn goeiede klanten als lezer van mijn bibliotheek kwijt raakte, verloor ik ook andere grote inkomsten uit mijn zaak, want deze bibliotheekklanten kochten gelijk met het lenen van een boek dikwijls andere arti-

KANTOORBOEKHANDEL
P. H. WIJMER
 JULIANAstraat 34

Leesbibliotheek 6 ct. per deel - Leesportefeuilles
ADVERTENTIEBUREAU

kelen. Het is onmogelijk de concurrentie tegen de Openbare Bibliotheek, die door Rijk en Gemeente met duizenden wordt gesubsidieerd vol te houden.' En hij besluit zijn betoog met de constatering dat de bewering dat in zijn bibliotheek niet alles meer te krijgen is, zijn oorzaak vindt in het feit dat aan de Openbare Bibliotheek in 1936 bij ieder boek dat werd uitgeleend 12 cent door de overheid werd betaald.

Andere bekende of minder bekende (kantoor)boekhandels annex bibliotheek tussen 1939 en 1970 waren die van De Boer, later D.C. Muijs, Herenstraat 43, R.T. Feenstra, Laan van Middenburg 40, M. Dijkhoffz, Laan van N.O. Einde 384, directrice mej. B. Mes, 'Elck wat Wils', G. van Gennip, Van Halewijnlaan 153 en Natzijl, Parkweg 44a.

Oprichting van de 'Vereeniging'

Voorburg anno 1919, een stad van nog maar 7.000 inwoners. De roerige jaren na de Eerste Wereldoorlog breken aan. Het culturele leven in Voorburg bloeit. Er wordt veel muziek gemaakt en gezongen en ook toneel vormt een welkome afleiding. Het is in dit Voorburg, dat in mei 1919 een voorlopig comité wordt gevormd met het doel te komen tot de oprichting van een openbare leeszaal en bibliotheek. De leden van het comité waren: mw. de wed. dr. F.H.G. van Iterson-Graafland, mej. N.J. Koolemans Beijnen, mej. S.J. Kuipers, mr. J.W. Barkeij, C. van den Berg, H. van der Kloot Meijburg, J.J. Knierim, W. van Kooij, G.G. Lion, A.J. de Maré, L. de Priester en A.J. Rodbard. Over deze initiatiefnemers is het volgende bekend: J.W. Barkeij was oud-ambtenaar van de rechterlijke macht in Nederlands-Indië. In 1919 was hij lid van de Voorburgse Sociëteit 'Gezelligheid'. Hij overleed in november 1920 aan boord van het stoomschip 'Insulinde'. De heren Lion en Rodbard waren beiden actief (geweest) als bestuurslid van het Departement Voorburg van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Lion was gepensioneerd officier die in Nederlands-Indië had gediend. C. van den Berg was van 1912 tot 1938 gemeenteraadslid voor de Vrijzinnige Kiesvereniging en Vrijzinnige Democraten en van 1913 tot 1919 wethouder; ook was hij directeur van de stenografische dienst van de Staten-Generaal. Mej. Kuipers was hoofd van de Delflandsche Schoolvereniging. Mej. Koolemans Beijnen was een dochter van de apotheker uit de Herenstraat. H. van der Kloot Meijburg was architect. Hij ontwierp bijvoorbeeld in 1919 het gebouw de Voorhof bij de Oude Kerk in Voorburg. J.J. Knierim was hoofd van de Van Wassenaer Hoffmannschool voor lager en MULO

Een der initiatiefnemers, Cornelis van den Berg (1874-1938), was raadslid in Voorburg van 1912 tot 1938 en wethouder van 1913 tot 1919. Collectie Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

onderwijs. W. van Kooij zat in 1919 in de kascommissie van het Groene Kruis. De heer De Priester was hoofd van de openbare school. De heer De Maré, ten slotte, was als administrateur werkzaam bij de Koninklijke Bibliotheek.

Het comité ontving de steun van het Departement Voorburg van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en van dr. H.E. Greve, directeur van de Haagse Openbare Leeszaal en Bibliotheek en pionier én promotor van de leeszaalbeweging.

Uitnodiging tot BIJWONING der VOORDRACHT van den heer Dr. H. E. GREVE, bibliothecaris van de 's-Gravenhaagsche Openbare Leeszaal en Bibliotheek op

DINSDAG 20 MEI

's avonds te 8 uur in de bovenzaal van het Stationskoffiehuis.

Onderwerp: **Het nut van Openbare leeszaalen en Bibliotheken.**

Doel: **Het Oprichten van een Openbare Leeszaal en Bibliotheek in de Gemeente Voorburg**

Het voorloopig Comité,

Mevr. de Wed.	J. J. KNIERIM.
Dr. F. H. G. V I T T E R S O N - G R A A F L A N D	W. VAN KOOIJ.
Mej. N. J. KOOLEMANS BEIJNEN.	C. G. LION.
Mej. S. J. KUIPERS.	A. J. DE MARE.
Mr. J. W. BARKEIJ.	L. DE PRIESTER.
C. VAN DEN BERG.	A. J. RODBARD.
H. VAN DEK KLOOT MEIJBURG.	

Wie niet tegenwoordig kan zijn gelieve bewijs van instemming te zenden aan den laatst ondergeteekende LAAN VAN N. O. EINDE 71.

Leden van de Sociëteit 'Gezelligheid' (1841-1954) aan de Kletstafel, 1933. J.W. Barkeij was in 1919 lid van deze sociëteit. Collectie Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Op dinsdagavond 20 mei organiseerde het voorlopig comité een bijeenkomst in de bovenzaal van het Stationskoffiehuis die ten doel had te komen tot de oprichting van een Openbare Leeszaal en Bibliotheek in de gemeente Voorburg. Dr. H.E. Greve hield tijdens deze avond een voordracht over het nut van openbare leeszaalen en bibliotheken. Het comité had van 64 inwoners bewijzen van instemming ontvangen. De voorlopig opgemaakte statuten werden met enkele wijzigingen goedgekeurd, terwijl ter vergadering 27 personen lid werden. Tot bestuursleden werden gekozen de heren A.J. Rodbard (voorzitter), C.J. Polak, C. van den Berg, A.J. de Maré (penningmeester) en mevrouw F. Koekebakker-Bosmans ('secretaresse'). In de statuten werd vastgelegd dat men hiernaast nog twee bestuursleden door de gemeenteraad wilde laten benoemen, om een nauwe verbinding tussen raad en vereniging te krijgen met het oog op subsidie.

Op 20 juni 1919 is de Vereniging Voorburgsche Openbare Leeszaal en Bibliotheek een feit. De vereniging stelt zich ten doel: 'het oprichten en in stand houden van een openbare leeszaal en bibliotheek in Voorburg, om daardoor mede te werken aan de ontwikkeling en ontspanning van de bevolking der gemeente Voorburg en omstreken, zonder aanzien van godsdienstige of staatkundige overtuiging.'

In de gemeenteraadsvergadering van 23 juni wordt het verzoek van het bestuur van de vereniging behandeld om twee bestuursleden te laten benoemen door de raad. Niet iedereen ziet hier het nut van in, maar na een pleidooi van de heer Van den Berg gaat de raad akkoord. Benoemd worden mej. S.J. Kuipers en de heer J.H. Hansen.

In september 1919 verspreidt het bestuur een circulaire waarin wordt opgewekt tot toetreding als lid van de vereniging; deze actie leverde geen onbevredigend resultaat op. Op 7 oktober worden de statuten van de vereniging bij koninklijk besluit goedgekeurd.

Daadwerkelijke start van de bibliotheek

In december 1919 hadden zich 250 leden, meest hoofden van gezinnen uit alle standen als lid aangemeld, tegen een vaste contributie van fl. 1,-. Anderen hadden, door vrijwillige jaarlijkse bijdragen en giften ineens, voor de oprichtingskosten hun steun toegezegd. Het bestuur bleef echter de overige ingezetenen van Voorburg aansporen tot aanmelding als lid.

In de algemene vergadering van 18 maart 1920 stelde de heer E.L.C. Schiff gratis een gebouw ter beschikking van het bestuur,

waardoor de kans op een spoedige totstandkoming van een openbare leeszaal aanmerkelijk was vergroot. De heer Van der Kloot Meijburg had een ontwerptekening gemaakt, waarop de aanwezigen konden zien hoe alles kon worden. De onkosten voor verbouwing en dergelijke waren echter niet gering. Uit een financieel overzicht van de penningmeester bleek dat voor de oprichtingskosten was geschonken een bedrag van fl. 1.154,50, dat door begunstigers aan jaarlijkse giften was toegezegd een bedrag van fl. 639,50 en dat de jaarlijkse contributies der leden fl. 93,- bedroegen.

Hiermee was het benodigde geld er nog lang niet. Aan de gemeente zou een subsidie van fl. 2.500,- worden gevraagd. In de vergadering werden drie bestuurscommissies benoemd: een voor financiën, een voor de boeken en een voor de gebouwen. Op 28 februari 1920 richt het dagelijks bestuur van de vereniging een aanvraag aan de gemeente Voorburg tot het verkrijgen van subsidie voor een op te richten openbare leeszaal. De gemeente wint naar aanleiding van dit verzoek inlichtingen omtrent subsidiëring in bij de bond van Openbare Leeszaalen en Bibliotheken in Zuid-Holland en vraagt subsidie voor de bibliotheek aan bij het Rijk. Dit leidt kennelijk niet tot het gewenste resultaat, namelijk de start van de leeszaal.

Op 24 augustus 1920 verzoekt de secretaris, mevrouw F. Koekebakker-Bosmans, namens het bestuur dringend aan het College van Burgemeester en Wethouders dit request te bespreken in de gemeenteraadsvergadering: 'Het bestuur had gehoopt reeds dezen winter een lokaal te kunnen openen, maar vreest dat het zal worden teleurgesteld, indien niet spoedig eene gunstige beslissing door de Gemeenteraad kan worden genomen.'

Het onderwerp wordt besproken in de gemeenteraadsvergadering van 30 september 1920. We lezen in de notulen: 'Na eene uitvoerige discussie omtrent het voorstel van B. en W. om naar aanleiding van een verzoek om subsidie ten behoeve van een op te richten openbare leeszaal van gemeentewege een jaarlijksch subsidie van fl. 1.022,- verminderd met het bedrag aan subsidie, dat door de provincie wordt toegekend - en zulks met ingang van 1 Januari 1921 toe te kennen, - wordt dit voorstel aanvaard met 7 tegen 3 stemmen, die der heeren van Boeijen, mr. Terpstra en Kranenburg - zulks nadat een voorstel v/d Berg om fl. 1.500,- toe te kennen verworpen was met 7 tegen 3 stemmen. Voor stemden de voorsteller en de heeren Kemper en Bloem.'

Het verslag van deze vergadering in het Voorburgsch Nieuws-

en Advertentieblad van 9 oktober geeft aanleiding tot een korte polemiek tussen de schrijver van de rubriek 'In en om den Raad' en de voorzitter van de vereniging, A.J. Rodbard. Deze betreurt het dat ook een inrichting die onder streng toezicht staat van een Rijksc commissie, waarin alle gezindten vertegenwoordigd zijn, een inrichting die haar deuren voor ieder wil openstellen ter ontwikkeling en geestelijke ontspanning, 'die ellendige partijgeest' een rol speelt.

In de slecht bezochte ledenvergadering van de vereniging van 22 november 1920 wordt besloten, hoewel de toegezegde subsidie van fl. 1.022,- in plaats van de gewenste fl. 1.500,- gering is, niet over te gaan tot opheffing der vereniging maar te trachten financiële steun bij particulieren te krijgen.

Op 30 november bericht het College van B en W aan het bibliotheekbestuur dat zodra de openbare leeszaal en bibliotheek zal zijn opgericht en geopend, over de door de raad toegestane subsidie zal kunnen worden beschikt. De subsidie zou pas worden uitgekeerd als ook het Rijk zou bijdragen; dit gebeurde echter niet, zodat de bibliotheek ook geen aanspraak op de subsidie van de gemeente kon maken.

In 1921 wendt het bestuur zich diverse malen tot de gemeente met het verzoek om een lokaal in het pand Westeinde 4 af te staan voor de bibliotheek. Dit levert geen resultaat op.

In de ledenvergadering van 24 oktober 1921 besluit men op voorstel van het bestuur om in afwachting van latere uitbrei-

Het Stationskoffiehuys aan het eind van de Herenstraat in 1925. Aan de linkerzijde woonde tot 1919 dokter J.A.M. Beguin. In 1922 begon de uitlening in een gedeelte van het voormalige doktershuis. Collectie P.A.A. van Dorp, Leidschendam-Voorburg

ding tot leeszaal en bibliotheek te beginnen met een ‘correspondentschap’ van de Openbare Leeszaal en Bibliotheek in Den Haag. Dit hield in dat een correspondent in Voorburg boeken uit de openbare bibliotheek Den Haag uitleende, die hij of zij voor de Voorburgse leners had aangevraagd en de nodige administratie voerde. Daarnaast beschikte de Voorburgse vereniging inmiddels ook over een collectie boeken. Voorburg zou daarmee voorlopig slechts over een uitleenbibliotheek beschikken, zonder lees- of studieruimte. De Openbare Bibliotheek Den Haag beschikte hiervoor over een subsidie van de provincie. Men vroeg dit correspondentschap aan bij de provinciale bond voor leeszaalorganisaties in Zuid-Holland. De aanvraag wordt goedgekeurd, want in februari 1922 begint de uitleening. De bibliotheek is dan gevestigd in een lokaal in het zijgebouw van het Stationskoffiehuis, Herenstraat 150.

Een lidmaatschap voor fl. 1,50

Dit Stationskoffiehuis, eigendom van de heer G.P.A. Bakker, was in 1919 aanzienlijk uitgebreid door aankoop van het huis van de in die dagen zeer bekende dokter J.A.M. Beguin. Deze vierde in februari 1919 zijn 50-jarig(!) jubileum als arts in Voorburg. De bibliotheek kreeg enkele kamers van dit voormalige doktershuis.

In het Stationskoffiehuis bevonden zich toneel-, concert- en vergaderzalen, een restaurant, een hotel en kegelbanen. De tuin was ingericht als Engelse theetuin. Het complex was in die tijd het centrum van culturele activiteiten in Voorburg. Het stond naast de tuin van Hofwijck, waar nu het viaduct is. Voor leden van de vereniging waren alle boeken van de Haagse Leeszaal en Bibliotheek kosteloos verkrijgbaar. Men kon de boeken bij de correspondent aanvragen. De openingsuren waren op maandag en vrijdag van 19 tot 21 uur en op woensdag van 14.30 tot 16.30 uur. Het lidmaatschap kostte fl. 1,50. Contributie van leden die boeken uit Den Haag aanvroegen moest de Voorburgse bibliotheek aan de Openbare Bibliotheek Den Haag afdragen. Ook de eigen collectie van de vereniging, ca. 700 banden, was ter beschikking. Hoewel het lokaaltje gelegenheid bood om een poos rustig te zitten lezen en de boeken in te kijken, was het nog geen officiële leeszaal. Dit bleef het streven van het bestuur.

Voor de verzending van de boeken van en naar Den Haag werden kleine handzame kistjes gebruikt, die in de Eerste Wereldoorlog in het Duitse leger voor de verzending van handgranaten hadden dienst gedaan. ‘Het zwaard is hier zoals men

**Ver. Openbare
Leeszaal en Bibliotheek**

HEERENSTRAAT .. VOORBURG
(naast Stationskoffiehuis)

Geopend Maandag- en Vrijdagavond 7-9 uur
en Woensdagmiddag 2½—4½ uur.
Correspondentschap der Openb. Leeszaal en
Bibliotheek, Den Haag.
Minimum contributie f 1.50 per jaar.

Opgave voor het lidmaatschap aan bovenstaand adres

ziet tot ploegschaar gesmeed!’ meldt het toenmalige tijdschrift van de openbare bibliotheken ‘Bibliotheekleven’. Na een jaar, in februari 1923, meldt het bestuur dat het aantal leden steeds stijgende is en dat er veel boeken in Den Haag worden aangevraagd. In de maand december 1922 werden er bijvoorbeeld 230 boeken uit Voorburg geleend en 45 uit Den Haag. In de jaren 1922, 1924 en 1925 richtte het bestuur zich opnieuw met een subsidieverzoek tot de gemeente, echter zonder resultaat. In 1928 werd het werk in de bibliotheek verricht door mej. Oly; zij trad dat jaar aan na het vertrek van mw. Merens naar Apeldoorn. Wegens de financiële toestand van de vereniging zag het bestuur zich in 1928 genoodzaakt de openstelling in te krimpen, zodat de leden nog slechts op woensdag van 14.30 tot 16.30 uur en op vrijdag van 19 tot 21 uur terecht konden voor het lenen van boeken. Het aantal uitgeleende boeken uit eigen collectie bedroeg 1.382, het aantal leden 125 en het aantal boeken 978. Via het correspondentschap Den Haag vonden 1.708 uitleeningen plaats.

Verhuizing naar de Dr. Blockerstraat

De ruimte in het Stationskoffiehuis was al snel te klein geworden en het bestuur keek al lange tijd uit naar een geschikte locatie. Vanwege de krappe financiën was de kans hierop gering. Gelukkig was de toenmalige voorzitter, de heer J.G. Tuytel, administrateur van de woningbouwvereniging ‘Huiselijk Geluk’ en had hij een huis voor de bibliotheek beschikbaar aan de Dr. Blockerstraat 10. De huurprijs bedroeg fl. 550,- per jaar. Voor de bibliotheek waren twee kamers genoeg; een voor de

uitlening en een voor een leeszaaltje. De rest van het huis werd verhuurd aan 'goede bewoners die voor het onderhoud en schoonhouden zouden zorgen en daarvoor slechts een huur van fl. 286,- zouden betalen.' De nieuwe ruimte werd op 1 oktober 1928 betrokken en op 16 februari 1929 officieel geopend. In 1929 bestond de collectie uit 1350 banden en vonden er 3272 uitleeningen plaats. Op 23 september van dat jaar richtte het bestuur voor de zoveelste keer een subsidieverzoek aan de gemeente. Een ambtenaar van de Afdeling Financiën verdiepte zich vervolgens in de (lijdens)geschiedenis van de diverse verzoeken om een gemeentelijke bijdrage. De subsidievoorwaarden waren in 1927 gewijzigd. Hij adviseerde het College van B en W om de cirkel 'als het Rijk niets geeft, dan geven wij ook niets en het Rijk geeft pas iets als wij iets geven' te doorbreken. Wel vond hij dat het bibliotheekbestuur de gemeente van de nodige informatie omtrent het reilen en zeilen van de bibliotheek moest voorzien. Kennelijk deed het bestuur dit naar tevredenheid, want op 15 januari 1930 nam de gemeenteraad een voor de toekomst van het bibliotheekwerk in Voorburg belangrijk besluit.

De subsidie wordt verleend

Vanwege het cultureel belang van het instituut openbare bibliotheek, en hoewel het rijk nog geen subsidie heeft verleend, acht de gemeente subsidieverlening voor het jaar 1930 gewenst. Op basis van de subsidieregeling voor openbare bibliotheken en leesalen van 1920 keert men voor 1930 een bedrag van fl. 1.989,30 uit. In 1931 en verder jaarlijks zal men een subsidie toekennen, met dien verstande dat ook het Rijk een bijdrage verleent.

Op 1 april 1930 werd de Voorburgse bibliotheek officieel een openbare uitleenbibliotheek en was het correspondentenschap van de openbare bibliotheek Den Haag verleden tijd. De collectie telde toen 2.600 banden.

De leeszaal was van maandag t/m zaterdag geopend van 10 tot 12 uur, op maandag en vrijdag van 14.30 tot 16.30 uur en op dinsdag, donderdag en zaterdag van 19 tot 21 uur. De uitlening was geopend op maandag en vrijdag van 14.30 tot 16.30 uur, op dinsdag, donderdag en zaterdag van 19 tot 21 uur en woensdag van 10 tot 12 uur. De jeugdafdeling was op woensdag en zaterdag van 14 tot 16 uur geopend.

In 1930 werd als directrice benoemd mej. M.J.A. Lette. Zij had in 1928 haar assistentsdiploma in Nijmegen behaald en in 1929 haar directeursdiploma.

Getuige de enthousiaste daaropvolgende jaarverslagen van de

*Linksboven:
De openbare leeszaal en bibliotheek in de Dr. Blookerstraat 10, 1933.*

*Boven:
Impressie van de leeszaal Dr. Blookerstraat, 1933.*

Collectie Bibliotheek Leidschendam-Voorburg

WORDT LID
van de **Openb. Leeszaal en**
Bibliotheek.

Dr. **BLOOKERSTRAAT 10.**
Couranten van alle richtingen.
Tijdschriften en Periodieken.
Naslag bibliotheek.

Min. Contrib. fl. 1.50 p. jaar.
Of fl. 1.— contant pl. 3 ct. per week.

Leeszaal geopend:

Alle werkdagen beh. Zaterdag van
10-12 uur en op de uitlenenuren:

Maandag	}	2 ¹ / ₂ —4 ¹ / ₂ uur.
Vrijdag		
Dinsdag	}	7—9 "
Donderdag		
Zaterdag		
Woensdag	}	10—12 "
Woensdag		
Zaterdag		voor kinderen.

DRUKWERK

Aan .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

toenmalige secretaris mevrouw A.C.E.N. Barkeij-Nuhout van der Veer (de weduwe van J.W. Barkeij, in 1919 een van de initiatiefnemers), maakte de Voorburgse bibliotheek in de volgende jaren een periode van bloei door. In 1931 ontving men in bruikleen de verzameling boeken van de Theosofische Vereniging te Voorburg. De boeken bleven eigendom der vereniging, maar konden aan de leden van de bibliotheek worden uitgeleend.

Vestiging in de Laan van Sevenstar

De ruimte aan de Dr. Blookerstraat was kennelijk te klein geworden, want in 1939 kocht het bestuur voor fl. 9.000,- een huis aan de Laan van Sevenstar 12. Ook dit pand deelde de bibliotheek met een huisbewaarder. Onder grote belangstelling werd op 17 juni het nieuwe gebouw door de burgemeester geopend. De bibliotheekvoorzitter, de heer G. Naeff, wees vooraf in zijn toespraak op de ontwikkeling der leeszaal en op de belangrijke verbeteringen die in de nieuwe huisvesting verkregen waren. Deze lag midden in de uitgestrekte woonwijk langs de Parkweg, gaf ruimte aan een afzonderlijke uitlening met gedeeltelijk open boekerij, een daaraan grenzende leeszaal en directiekamer, terwijl op de eerste verdieping de kinderafdeling en de bestuurskamer lagen, welke laatste ruimte tevens gelegenheid gaf tot het houden van tentoonstellingen.

*Rechtsboven:
Advertentie van bibliotheek
Laan van Sevenstar in
Jaarboek Voorburg 1950.*

*Rechts:
Dependance van de openbare
bibliotheek aan de Laan van
Sevenstar 12, 1956.*

*Collectie Gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg*

In de periode september 1944 tot juni 1945 zag de bibliotheek menig boek verdwijnen. Daarbij kwam nog het snelle slijten van de boeken, nauwelijks gelegenheid tot repareren en vervangen en de toename van het aantal leeslustigen. Dit alles baarde grote zorgen. Wegens gebrek aan licht werden de kasten naar de ramen toe verplaatst.

Openbare Leeszaal en Bibliotheek

Laan van Sevenstar 12, zijstraat Parkweg — Voorburg

Contributie f 2.50 per jaar.
Goed leesgeld per boek:

Nederlands romans,
vreemde talen,
tijdschriften,
studieboeken,
populair wetenschappelijke
werken,
uitvoelen

JEUGDBIBLIOTHEEK
(voor 6-18 jaar)

Bijkaart voor 10 boeken
kost ..... f 0.25

Een goed boek! . . . .

kan U menig genotvol uur verschaffen . . . . voor weinig geld

Begin maart werd het leeszaalgebouw voor vluchtelingen uit het gebombardeerde Haagse Bezuidenhout gevorderd en daarom moest de uitlening twee weken gesloten worden. Gedurende deze tijd voorzag de bibliotheek de patiënten van het noodziekenhuis van lectuur. Na 26 mei kwam het gehele bedrijf weer op toeren.

De Christelijke Volksbibliotheek

Op 2 februari 1924 was een Christelijke Volksbibliotheek opgericht in de Christelijk-Nationale School aan de Rozenboomlaan. Wellicht was dit een voorloper van de hierna te noemen vereniging. Op 4 december 1935 werd de Vereniging Christelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek Voorburg opgericht. De statuten werden goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 11 maart 1936. Deze bibliotheek voor het christelijke volksdeel was gevestigd in de Prinses Beatrix huishoudschool aan de Herenstraat 38. Dit pand is gesloopt om plaats te maken voor uitbreiding van het gemeentehuis.

Christelijke Volksbibliotheek
GEVESTIGD TE

Voorburg in de Chr. Nat. School a.d. Rozenboomlaan
op **ZATERDAG 2 FEBRUARI**
a. s. wordt de BIBLIOTHEEK voor het publiek geopend
Lezers kunnen zich vanaf dien datum doen inschrijven.
Leesgeld f 1.50 per jaar of 5 cent per week. CATALOGI
verkrijgbaar à 15 cents.
UITREIKING VAN BOEKEN heeft plaats d's WOENSDAGS
van 3-4 uur n. m. en d's ZATERDAGS van 6-8 uur 's av.
HET BESTUUR.

In 1937 besloten de algemene en de christelijke bibliotheek ten behoeve van hun leden zoveel mogelijk samen te werken. De leden konden in beide bibliotheken boeken lenen. Hierdoor konden niet alleen de beide boekenvorraden nog meer van nut zijn voor de inwoners van Voorburg, maar ook konden de gelden voor de aankoop van nieuwe boeken nu doelmatiger besteed worden. Beide bibliotheken konden op hun eigen terrein meer aanschaffen, omdat men op een ander gebied het ontbrekende kon lenen.

De christelijke bibliotheek was in 1949 gevestigd op het adres Van Wassenaer-Hoffmannschool, Parkweg 20a en had een filiaal in de Julianaschool, Van Sevenbergestraat 43.

'St. Augustinus'

Al in 1904 was de leesbibliotheek van de Rooms-Katholieke St. Pancratiusvereniging gevestigd in het pand Herenstraat 6. In 1930 ging deze op in de Rooms-Katholieke Openbare Uitleenbibliotheek 'St. Augustinus'. Deze was geopend op woensdag van 19 tot 20 uur, op zaterdag van 15 tot 16 uur en op zon- en feestdagen van 12 tot 13 uur.

Omstreeks 1940 verhuisde de bibliotheek naar Oranjestraat 10. Het eerste subsidieverzoek aan de gemeenteraad dateert uit 1930. Pas in 1957 werd de uitleenbibliotheek een officiële openbare bibliotheek; waarschijnlijk was de subsidie toen verkregen. Vanaf dat jaar was de bibliotheek gevestigd op het adres Herenstraat 15.

De subsidie was de kurk waarop de openbare bibliotheek dreef. Wilde een bibliotheek voor subsidie in aanmerking komen, dan moest zij aan de rijksnormen voldoen en bij de Centrale Vereniging voor Openbare Leeszaalen en Bibliotheken in Nederland aankloppen. Die had onder meer tot taak voor de subsidiabelverklaring de minister te adviseren. De Centrale Vereniging beoordeelde de deskundigheid van het personeel, zag toe of de betere literatuur en populair-wetenschappelijke boeken in voldoende mate aanwezig waren, inspecteerde het gebouw en keek naar de openingstijden. In sommige gevallen kon de Vereniging dispensatie voorstellen en daarmee de eigenlijk niet geheel volwaardige leeszaal toch voordragen voor subsidie. Door het verplicht lidmaatschap voor bibliotheken die subsidie wensten, riep de Vereniging wel verzet op en felle kritiek, vooral van confessionele zijde, maar ook van het Nut.

*Linksboven:
De Christelijk-Nationale
School aan de Rozenboomlaan,
ca. 1930, waarin de
Christelijke Volksbibliotheek
vanaf 1924 enkele jaren was
gehuisvest.*

*Links:
De katholieke bibliotheek was
lange tijd gevestigd in het
'Forumgebouw', Herenstraat 6,
links op deze foto van 1928.*

*Collectie Gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg*

In 1958 was er een vorm van samenwerking met de algemene en christelijke bibliotheek; men organiseerde tentoonstellingen over jonge schrijvers.

Op 21 september 1960 opende de rooms-katholieke bibliotheek een filiaal in een van de lokalen van de St. Jozefschool aan de Van Beijerenstraat in Voorburg-Noord. Op 13 maart 1964 werd een afzonderlijke jeugdafdeling geopend in het pand Herenstraat 15. Zeker vanaf 1959 had men ook een filiaal aan de Douwes Dekkerstraat 75.

De Federatie

De algemene en de christelijke bibliotheek zochten in het begin van de jaren vijftig naar een verdere vorm van samenwerking en eind 1953 werd tot een federatie besloten. Er werd een federatiebestuur gevormd, bestaande uit leden van de besturen van de beide verenigingen.

De Openbare Leeszaal federatie te VOORBURG zoekt een ASSISTENTE.
Brieven te richten aan de directrice, met vermelding van bijzondere belangstelling als jeugdwerk, uitleening enz.
Salaris naar bekwaamheid en aantal dienstjaren. Ook B-leeringen kunnen solliciteren.
Adres: Laan van Sevenstar 12, Voorburg.

In augustus 1954 - eerder kon niet omdat de huisbewaarders, de heer en mevrouw Van der Sar, hun nieuwe woning nog niet konden betrekken - trekt de christelijke bibliotheek ook in het pand aan de Laan van Sevenstar. Het hele pand is nu bibliotheek. De collecties blijven nog lange tijd strikt gescheiden. De leners en uitleeningen van beide bibliotheken worden ook apart geteld.

Rechts:
Het filiaal in de Jacob van Lennepstraat 45, 1956.
Collectie Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Uiterst rechts:
Heien voor de nieuwe bibliotheek aan de Koningin Julianalaan, 1986.
Collectie D.W. v.d. Engh

Op 22 september 1955 wordt een op dezelfde leest geschoeid gezamenlijk filiaal geopend in de Jacob van Lennepstraat 45. Hiermee wordt het filiaal in de Julianaschool opgeheven. In juni 1954 begon men met het uitleenen van boeken in Bejaardenhuis Rustoord en in februari 1956 in Bejaardenhuis Heeswijk. In 1956 werden voor het eerst meer dan 100.000 boeken uitgeleend.

In de loop van 1960 werden de collecties en de uitleening van boeken voor jeugd en volwassenen van de algemene en christelijke bibliotheek samengevoegd. Boeken met een positief christelijke strekking werden herkenbaar gemaakt door middel van een blauwe band; boeken waarvoor de christelijke vereniging geen verantwoording kon nemen, werden voorzien van een gele band.

Vanaf 1956 is er sprake van samenwerking in enigerlei vorm tussen de federatie en de rooms-katholieke openbare bibliotheek St. Augustinus. Toch duurt het nog tot 1970 voordat de rooms-katholieke bibliotheek fuseert met de al bestaande federatie.

Een nieuwe - tijdelijke - behuizing werd betrokken aan de Prins Bernhardlaan 242. Laan van Sevenstar 12 werd bij die gelegenheid filiaal. Het gebouw Herenstraat 15 werd verlaten, het filiaal Van Beijerenstraat gehandhaafd. Kennelijk zijn toen de filialen Jacob van Lennepstraat (Federatie) en Douwes Dekkerstraat (RK) gesloten. In 1971 werd het filiaal in de Van Beijerenstraat geheel verbouwd.

Stichting Openbare Bibliotheek Voorburg

Vrijwel meteen vanaf 1970 werd er gesproken over een definitieve

tief gebouw voor de hoofdbibliotheek. In 1974 werd de eerste werkgroep ingesteld, die in 1976 advies uitbracht. De deelnemers konden niet weten dat het nog 14 jaar zou duren voordat de nieuwbouw klaar was.

Op 1 oktober 1988 werd het nieuwe gebouw aan de Koningin Julianalaan 257 officieel geopend door de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, de heer L.C. Brinkman. In hetzelfde jaar werd de statutaire naam gewijzigd in 'Stichting Openbare Bibliotheek Voorburg'.

Het filiaal aan de Laan van Sevenstar was toen al opgeheven. In 1990 werd ook het laatste filiaal aan de Van Beijerenstraat gesloten.

Bezuinigingen

Door de gemeenteraad van Voorburg werd in 1993 tot de zgn. heroverweging besloten. Deze hield in dat de grootste gesubsidieerde instellingen in totaal 10 % van het bedrag dat in 1993 aan subsidie werd ontvangen, structureel moesten bezuinigen op de subsidie. Het bestuur diende eind 1993 een bezwaarschrift in tegen de hoogte van het totale bedrag. Als gevolg van de opgelegde bezuiniging werden in 1994 vrijwel alle tarieven voor de gebruikers naar verhouding vrij fors verhoogd.

Ondanks protesten van de bibliotheek en van veel Voorburgers ging de gemeenteraad eind 1996 akkoord met een bezuiniging van 20 % op de subsidie van de bibliotheek, bovenop de al eerder opgelegde bezuinigingen. De bibliotheektarieven werden in 1997 dan ook fors verhoogd. Onderhandelingen met de gemeente leidden uiteindelijk tot overdracht van het gebouw in bruikleen aan de bibliotheek per juni 1998.

Positief was dat de bibliotheek in 2001 voor het eerst gebruik kon maken van de extra subsidiebedragen die in 2000 door de gemeente Voorburg waren toegezegd. Hierdoor werd onder meer de vervanging van computers en andere apparatuur mogelijk.

Jubileum

In 1994 bestond de bibliotheek 75 jaar. Dit jubileum werd uitbundig gevierd met onder meer een tentoonstelling 'Anno 1919' die te bezichtigen was in de bibliotheek en in het gemeentehuis en een wedstrijd 'Voorburgse vertellingen' in samenwerking met de Culturele Raad Voorburg. Deelnemers hadden de opdracht een verhaal of gedicht in te zenden dat zich in Voorburg afspeelde. Een deskundige jury onder voorzitterschap van de burgemeester van Voorburg, de heer drs. H.B. Eenhoorn,

selecteerde de 25 beste inzendingen, die werden gebundeld in het boek 'De heks van Vreugd en Rust en andere Voorburgse vertellingen'.

Op zaterdag 16 juni stond de jaarlijkse bibliotheekdag geheel in het teken van het jubileum: er waren lezingen over kunst uit de jaren twintig en over Cissy van Marxveldt, er was muziek, museumdrukkerij Die Haghe hield demonstraties, kinderen konden oud-Hollandse spelletjes spelen en naar een poppenkastvoorstelling kijken en er was een leescafé. Bovendien konden men zich die dag gratis laten inschrijven als lid van de bibliotheek. Voor oud-bestuursleden en oud-medewerkers werd een druk bezochte receptie gehouden.

De dag was een groot succes: er kwamen 2.000 bezoekers en 143 leners lieten zich inschrijven.

De bibliotheek vernieuwt zich

In 1990 gaat de bibliotheek over van een semi-handmatig systeem op een volledige automatisering van de catalogus en uitleenadministratie. Twee jaar later wordt een speciale afdeling met informatie over Voorburg geopend. In deze Voorburgcollectie is lokale informatie in allerlei vormen bijeengebracht,

*Foto's Pevry Press Voorburg, 2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

zoals uitleenbare en niet-uitleenbare boeken over Voorburgse onderwerpen en van bekende Voorburgse auteurs, brochures, folders, tijdschriften, informatie van de gemeente Voorburg, bijvoorbeeld agenda's, notulen en andere stukken van raads- en commissievergaderingen, aankondigingen en affiches. Bovendien begint de bibliotheek een boek-aan-huis service voor (oudere) personen die niet in staat zijn om naar de bibliotheek te komen. In Verzorgingstehuis Sonnenburgh en later in De Mantel en Rustoord wordt een collectie romans geplaatst. Leden van de Unie van Vrijwilligers verzorgen de uitleening met veel enthousiasme.

In het begin van de jaren negentig zien we de komst van nieuwe onderdelen in de collectie van de bibliotheek, zoals speel- leer materialen, aantrekkelijk uitgevoerde educatieve materialen in de vorm van puzzels, lotto's, memory's, kwartetspellen en dergelijke voor kinderen tot een jaar of zes. Verder is er een aparte collectie bladmuziek. Hiervoor blijkt de belangstelling groot, met name songbooks worden veel uitgeleend.

De belangstelling voor documentaires, informatieve films en met name speelfilms op videoband loopt na een aanvankelijke stijging terug. Wel zijn kinderfilms erg populair. Voor de CD-ROM-collectie bestaat grote belangstelling.

Gezien de vraag van het publiek wordt een collectie DVD's aangeschaft, de opvolger van de videocassette. In januari 2001 begint de uitleening van een startcollectie van 50 speelfilms. Aan het eind van het jaar zijn dit er al 153!

Klassieke en populaire cd's worden steeds minder uitgeleend. De kleine collectie klassiek wordt opgeheven en het aanschafbeleid richt zich voortaan op titels uit de hitlijsten, met het doel hiermee jongeren te blijven trekken.

Een tijdschriftenruimte met zitplaatsen biedt de lezer een uitgebreide collectie binnen- en buitenlandse dagbladen en tijdschriften. De collectie naslagwerken, zoals encyclopedieën, woordenboeken en standaardwerken kan worden geraadpleegd in de lees- en studiezaal.

Natuurlijk wordt er volop aandacht besteed aan het toepassen van digitale informatie in de collectie. In 1995 werden twee pc's met naslagmateriaal in digitale vorm geplaatst. Drie jaar later kon het publiek op elf beeldschermen de catalogus van de Openbare Bibliotheek Voorburg, Den Haag en die van de Provinciale Bibliotheekcentrale Zuid-Holland raadplegen. En uiteraard kwamen er mogelijkheden om te surfen op het Internet en werden er voor het publiek Internet-introducties verzorgd. Informatie is niet langer opgeslagen in een gebouw,

het is vrijwel overal oproepbaar.

In 2001 kreeg de bibliotheek een eigen website, met daarop de catalogus, de mogelijkheid om uitgeleende materialen te reserveren, actuele gegevens over de bibliotheek en links naar diverse relevante websites.

Het interieur van de bibliotheek werd in 1999 geheel gemoderniseerd. De gecreëerde extra ruimte geeft de mogelijkheid voor vele activiteiten: een lezing, een bezoek van een groep cursisten en er gaat bijna geen week voorbij of er is weer een nieuwe expositie. De exposities hebben meestal iets met Voorburg te maken: een Voorburgse schilder of fotograaf, een expositie van een jubilerende instelling of over de verkiezingen. Het is de bedoeling dat een zo groot mogelijk deel van de bevolking wordt bereikt, de bibliotheek is er voor iedereen. Ook wie geen lid is, kan er allerlei materialen raadplegen of in de leeszaal een tijdschrift of krantje lezen.

Aanloop tot fusie met de Leidschendamse bibliotheek

In juni 2001 vindt een eerste oriënterende bespreking plaats tussen de besturen van de Openbare Bibliotheek Voorburg en de Bibliotheek Leidschendam met als doel de fusie van beide bibliotheken. Dit met het oog op de fusie van de gemeenten Leidschendam en Voorburg per 1 januari 2002.

Al langer werd gesproken over schaalvergroting, maar op basis van vrijwilligheid zou dit erg lang kunnen gaan duren. Met de gemeentefusie zou die vrijblijvendheid verdwijnen. De besturen kwamen nu zelf met het idee dat ze in de nieuwe gemeente verder moesten met één bestuur voor alle bibliotheekvestigingen.

Foto's Pevry Press Voorburg, 2004.

Collectie Bibliotheek Leidschendam-Voorburg

De geschiedenis van de Bibliotheek Leidschendam

Enkele jaren vóór de oorlog 1940-1945 begon de heer A.H. van den Akker in zijn sigarenzaak annex boekwinkeltje aan het Sluisplein 6 een uitleenbibliotheek. Hier konden Leidschendamers een boek lenen voor acht cent.

Dochter Antje vertelt hierover: 'Wij haalden de boeken en brachten ze later weer terug bij de particuliere bibliotheek van mevrouw Verheijen aan de Ieplaan in Rijswijk. Wekelijks vervoerden wij zo boeken in een koffer achterop de fiets. In de laatste oorlogsjaren moesten we dat hele eind lopen, dat viel niet mee'.

*Damplein, gezien naar de
Damstraat; geheel links
de rooms-katholieke biblio-
theek, 1966.
Collectie A.M. van den Akker
Leidschendam-Voorburg*

In Leidschendam zaten in de oorlog veel onderduikers. Dat was goed te merken aan het grote aantal uitleningen in die tijd. De mensen zaten ook veel meer thuis, radiotoestellen waren in beslag genomen.

Zij weet nog goed dat er veel tijd in het bibliotheekwerk ging zitten. 'Alle boeken werden door ons gekaft. Omdat mensen er soms slordig mee omgingen, lagen de boeken nogal eens uit de band en dan moesten ze geplakt worden. En als boeken niet werden teruggebracht, moesten mijn zus en ik er op uit om ze op te halen en de boete van één cent per boek per dag te innen. Dat laatste lukte lang niet altijd.'

Voor zover zij zich kan herinneren, heeft deze enige particuliere bibliotheek in Leidschendam bestaan tot begin jaren vijftig.

Het Patronaatsgebouw aan de Damlaan

De geschiedenis van de Bibliotheek Leidschendam begint in 1946 met de stichting van een parochiebibliotheek.

Het was dokter S.P. Perquin opgevallen dat hij tijdens zijn bezoek aan zieken vaak minder geschikte lectuur aantroef. Hij sprak hierover zijn zorg uit in een vergadering van de Katholieke Actie, een sinds 1936 bestaand instituut dat zich richtte op ontplooiing van de geloofsbeleving en de uitstraling

ervan in het lekenmilieu. Volgens de vergadering was daar maar één middel tegen zelf een bibliotheek in Leidschendam oprichten. Tot dan toe was er contact met de Rooms-Katholieke Leeszaal en Bibliotheek in Den Haag, die regelmatig zorgde voor zogenaamde wisselcollecties. Toen bleek, dat deze instelling geen filiaal kon vestigen in Leidschendam, werd met voortvarendheid een begin gemaakt met een boeken- en geldinzameling voor een eigen bibliotheek.

meling voor een eigen bibliotheek.

Vrijwilligers haalden huis aan huis boeken op om de bibliotheek te vullen. Dit leverde vrij veel boeken op, zij het niet altijd met literaire waarde. Daarnaast werd een fors bedrag van fl. 963,25 bijeengebracht. Pastoor Kammers schonk fl. 150,- voor de eerste catalogus en fl. 62,- voor materiaal; de firma Groenewegen bood aan de boekenkasten gratis te maken. De Exploitatiecommissie van het Patronaatsgebouw aan de Damlaan stelde een zaaltje beschikbaar voor fl. 2,- per week. Op 28 oktober 1946 werd de bibliotheekcommissie samengesteld. Deze bestond uit de heer G.C. Kasbergen, voorzitter, mevrouw C. van Zeeland-Lops, secretaris/penningmeester en de heren L. Bot, H.M. Dekker, J.P. Dietz en W. Bleijs, lid. De eerste uitleen vond plaats op 15 november 1946, op welke dag er 40 leden werden ingeschreven. Op 2 december werd de bibliotheek ingezegend. In 14 dagen waren 300 boeken uitgeleend, dankzij de hulp van 12 vrijwillige medewerk(st)ers. Bij het eerste lustrum telde de bibliotheek 300 leden, weer vijf jaar later hadden zich 552 leden ingeschreven. Per week werden zo'n 150 boeken uitgeleend. Intussen was ook de eerste jeugdcatalogus uitgegeven.

Naar de Damstraat en de Burgemeester Sweenslaan

De kwaliteit van de bibliotheek was in de jaren die volgden aanmerkelijk verbeterd. Wel was het gebouw inmiddels veel te klein geworden. Voorjaar 1959 verhuisde de bibliotheek naar het voormalig zusterhuis in de Damstraat 6 (later 4a), dat na verbouw tot bibliotheek beschikbaar was gesteld door het kerkbestuur van de parochie H.H. Petrus en Paulus.

De naam werd gewijzigd in Stichting Rooms-Katholieke Openbare Bibliotheek. Hierdoor was het mogelijk geworden, op grond van de rijkssubsidievoorwaarden rijks- en gemeentesubsidie aan te vragen. De gemeenteraad kende de Stichting subsidie toe en tevens een aanloopsubsidie voor 1960 van fl. 2.742,84. Ook het rijk liet zich niet onbetuigd.

Na onderhandelingen met het kerkbestuur over uitbreiding kon in 1961 een vergrote en gerestaureerde bibliotheek geopend worden. Bij die gelegenheid werd de secretaris/penningmeester mevrouw Van Zeeland onderscheiden met het pauselijk ereteken 'Pro Ecclesia et Pontifice'.

In mei 1963 werd een andere wens gerealiseerd, het inrichten van een jeugdbibliotheek. Daartoe waren een oude keuken en bergruimte van het zusterhuis verbouwd tot twee fraaie vertrekken.

*Boven:
Leeskaart van de
Uitleenbibliotheek
Van den Akker.*

*Rechts:
H.M. Dekker (rechts) was
vanaf de oprichting in 1946
bestuurslid van de rooms-
katholieke bibliotheek en bleef
44 jaar in wisselende bestuurs-
functies bij het bibliotheekwerk
betrokken.*

*Collectie Gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg*

Door de voortdurende groei van het aantal lezers moest het bestuur uitzien naar vestiging van een filiaal in Leidschendam-Noord. Op 2 april 1965 werd een filiaal aan de Amstelweg 10 (tegenwoordig Burgemeester Kolfshotenlaan) voor het publiek opengesteld zonder feestvertoon, alleen een uitgestoken vlag. Het was in twee lokaaltjes van het Katholiek Bibliotheek Centrum voor Zuid-Holland gevestigd. Ondanks de beperkte ruimte maakte het met zijn frisse aankleding en nieuwe boeken een verzorgde indruk. Bovendien bood het filiaal leeszaalaccommodatie.

In datzelfde jaar bracht een afvaardiging van het bestuur ter oriëntatie een bezoek aan een bibliotheek in Hendrik-Ido-Ambacht, gebouwd volgens het zogenaamde Variël-systeem. Dit hield in permanente bouw met ruimtelijke elementen. Het bood de mogelijkheid van gemakkelijke uitbreiding met nieuwe elementen of zelfs verplaatsing van het gebouw. Een element was onder meer voorzien van centrale verwarming, verlichting, sanitair, vloerbedekking, lamellenzonwering, wandbekleding, schilderwerk, beglazing en dakbedekking. Bij informatie bij de rijksinspectie bleek dat een volgens dit systeem opgetrokken gebouw volkomen voldeed aan de voor een goed geoutilleerde bibliotheek te stellen eisen.

Tot het gemeentebestuur werd een verzoek gericht tot aankoop van een perceel bouwgrond om de bouwplannen te kunnen realiseren. Na een gunstige beslissing werd een bouwkundige aangetrokken, waarop een bezoek werd gebracht aan de Variëlfabrieken te Alblasserdam. Na enkele gesprekken werd besloten dit bedrijf opdracht te geven 7 elementen, elk groot 25 m², te leveren.

Deze plannen gaven de rijksinspectie tevens aanleiding de

minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk gunstig te adviseren inzake de subsidiabelverklaring van het filiaal Amstelweg als Openbare Leeszaal en Bibliotheekfiliaal met jeugdafdeling.

Na rijksgoedkeuring voor de bouw van het filiaal aan de Burgemeester Sweenslaan wordt op 5 augustus 1966 de akte van grondaankoop gepasseerd. In dezelfde maand brengt de firma Tetteroo de fundering voor de nieuwbouw aan. In september wordt in recordtijd het nieuwe bibliotheekgebouw geplaatst en op 2 oktober volgt de officiële opening door burgemeester E.J.M. Kolfshoten in tegenwoordigheid van vele autoriteiten. Hiermee was het doel bereikt waarnaar al zoveel jaren was gestreefd.

Tegenover 6 betaalde krachten stonden begin jaren zeventig niet minder dan 21 vrijwilligers! In 1973 werd tijdens een feestelijke bijeenkomst het feit herdacht dat de heer C. van Boheemen gedurende meer dan 25 jaar zijn vrijwillige medewerking aan de centrale bibliotheek in de Damstraat had verleend.

In de jaren die volgden, waren de besturen van de algemene en de rooms-katholieke bibliotheken tot de conclusie gekomen dat samenwerking van essentieel belang was. Immers, in groter verband kon men eerder omschakelen tot een bundeling van krachten en meer economisch werken. In 1974 was men ertoe overgegaan het totaal aantal bestuursleden van beide organisaties onder te brengen in een Coördinatiecommissie en hieruit werd een dagelijks bestuur geformeerd. In deze combinatie kon het bestuur met succes werken aan het opstellen van de concept-statuten voor de Stichting Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek Leidschendam. De fusie was nog slechts een kwestie van tijd.

'Goede en niemand aanstoot gevende boeken'

Intussen had begin 1953 het Departement Leidschendam van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen besloten over te gaan tot oprichting van een Nutsbibliotheek. In augustus van dat jaar werd een begin gemaakt met het omzetten van dit voornemen in daden.

De bibliotheekcommissie werd gevormd door de dames A. van Drimmelen-Berkhout, J.F. Veenenbos-Boon en de heer G.F.E.W. Lowensteyn. Nadat de leden van het Departement door middel van een circulaire was verzocht zo mogelijk uit hun boekenbezit

*Filiaal van de rooms-katholieke bibliotheek in de Burgemeester Sweenslaan, 1974.
Collectie Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg*

iets af te staan voor de op te richten bibliotheek of aankoop van boeken mogelijk te maken, werden deze leden door de commissieleden huis aan huis bezocht. Niet minder dan 612 boeken werden ter beschikking gesteld, alsmede een bedrag van fl. 58,50. Een voorlopige catalogus werd aan het Hoofdbestuur van 't Nut ter beoordeling voorgelegd. Na schifting werden 457 eigen boeken in de definitieve catalogus opgenomen, inclusief 35 van het hoofdbestuur en 50 boeken waarvan de aanschaffing mogelijk was gemaakt door een subsidie van het hoofdbestuur van fl. 300,-. Van de Centrale Vereniging voor Reizende Bibliotheken te Amsterdam werden 200 boeken in bruikleen ontvangen. Tot in lengte van jaren zou op deze vereniging een dankbaar beroep worden gedaan.

In oktober 1953 werd begonnen met het uitlenen van boeken in de onderwijzerskamer van de kleuterschool in de St. Jozefstraat 1a (tegenwoordig J.S. Bachlaan). Het leesgeld bedroeg 10 cent per boek per week. De bibliotheek bestond uit 'goede en niemand aanstoot gevende boeken', aldus het bestuur.

In het begin werd alleen op de vrijdagavonden uitgeleend, maar omdat deze avond niet iedereen schikte, werd in maart 1954 overgegaan tot eveneens uitlenen op dinsdagavond. In verband hiermee stelden de dames Etty, Groenewegen en Stuurman zich beschikbaar. Tevens verleende mej. Dil vele maanden assistentie.

Bedroeg bij de oprichting van de bibliotheek het aantal lezers

56, aan het eind van het eerste leesseizoen was dit gestegen tot 85. De openstelling van de bibliotheek op een tweede avond per week droeg ongetwijfeld hiertoe bij.

Bij akte van 8 augustus 1957 werd de naam van de bibliotheek gewijzigd in 'Stichting Nutsbibliotheek Leidschendam'. Enkele jaren later beklaagde de heer Lowensteyn zich over de achteruitgang van de uitleningen. Als mogelijke oorzaak daarvoor noemde hij de aanwezigheid van oudere boeken. Bij het oprichten van de bibliotheek werd immers begonnen met 'krijgertjes', waaronder zich nogal wat kaf bevond. De ingezette sanering werd daarom voortgezet. Gelukkig was er een 'lichtpuntje': het gemeentebestuur van Leidschendam liet weten dat, behoudens goedkeuring van de begrotingswijziging door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de jaarlijkse subsidie verhoogd zou worden van fl. 100,- tot fl. 225,-.

Op 30 december 1960 vond alweer een naamswijziging plaats en ging de stichting verder door het leven als 'Stichting Nuts Openbare Bibliotheek Leidschendam'. Op dezelfde datum werden rijks- en gemeentesubsidie aangevraagd.

Tegelijk met de naamswijziging trad een nieuw bestuur aan. Voorzitter werd dhr. M.C. van Keule, vice-voorzitter mw. E.C. de Jonge-Odenpaal, penningmeester mw. Th.M.-L. Etty-Verpaalen, secretaris mw. M. Warmolts-Kool, leden dhr. P.C. Boone, mw. L.H. van der Wiel-de Jongste en dhr. A. Bijlsma. De dames Etty, De Jonge, Warmolts en Van der Wiel zorgden tevens voor het uitlenen van de boeken en werden daarin bijgestaan door de dames Boone, Schoonewagen en Oosting.

De eerste betaalde kracht

Tot nu toe werden de bibliotheekdiensten belangeloos door een aantal dames verricht. Om aan de rijkssubsidievoorwaarden te voldoen, moest echter uitgezien worden naar een betaalde gediplomeerde kracht. Daarom werd een advertentie in 'Bibliotheekleven' van december 1961 geplaatst, waarop enkele sollicitaties werden ontvangen, waaronder twee van assistenten met directeursdiploma. Per 1 september 1962 werd mej. A.E. Buyn tot directrice van de bibliotheek benoemd met een contract van één jaar. Zij was van 1946 tot 1954 directrice van de Vereniging Voorburgse Openbare Leeszaal en Bibliotheek geweest. Mede door deze benoeming was het mogelijk het aantal uitleenuren tot zestien uit te breiden, zodat ook hiermee aan de rijkssubsidievoorwaarden werd voldaan. Op 7 november 1962 werd bij statuutwijziging de stichting

De kleuterschool aan de Prins Bernhardlaan/J.S. Bachlaan (vroeger St. Jozeflaan), 1957. Hier vond in 1953 de eerste uitlenen van boeken van de Nutsbibliotheek plaats. Collectie Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

omgezet in 'Stichting Algemene Openbare Bibliotheek Leidschendam', waarmee een volledige losmaking tot stand kwam van het Departement Leidschendam van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Het bestuur werd hiertoe min of meer gedwongen door het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dat dit als voorwaarde voor de subsidiabelverklaring stelde.

Freddy's Hoeve

De huisvesting voldeed inmiddels in bijna geen enkel opzicht meer aan de gestelde eisen. Begin 1962 kreeg de bibliotheek na veel onderhandelingen met de gemeente een eigen vestiging in een gedeelte van Freddy's Hoeve, een door de gemeente verbouwde boerderij aan de Van Ruysdaellaan 41. Bijna 2.000 boeken werden verhuisd in kartonnen dozen en vervoerd met auto's van de dames-medewerksters. Maar ook de echtgenoten van de dames hielpen flink mee. Op 15 maart opende burgemeester H.A.C. Banning officieel de nieuwe behuizing. Voorzitter Van Keule memoreerde hierbij dat de heer Lowensteyn indertijd de stoot tot de oprichting van de bibliotheek had gegeven en in de eerste jaren op voortreffelijke wijze deze had doen uitgroeien tot wat ze nu was.

Door de reusachtige groei van de bibliotheek - eind 1964, 953 lezers, 41.823 uitleningen en 5.901 boeken - werd het ruimteprobleem nijpend. De naastliggende (hooi)zolderruimte in Freddy's Hoeve werd verbouwd om de jeugd een eigen grotere bibliotheekruimte annex leeszaal te kunnen bieden. Hierdoor kon ook voor de volwassenen een leeszaal worden ingericht. En weer verrichtte de burgemeester, in dit geval de heer E.J.M. Kolfschoten, op 21 mei 1965 de officiële opening. Ter gelegen-

heid van de opening van de nieuwe ruimte voor de jeugdbibliotheek werden speldjes met de afbeelding van Freddy's Hoeve vervaardigd. De 2.500 exemplaren vonden gretig aftrek.

Filiaal Prinsenhof

Het bestuur van de bibliotheek streefde ernaar de lectuurvoorziening in de nieuwe wijk Prinsenhof op gang te brengen door

daar een filiaal te vestigen in een van de winkels aan de Prins Frederiklaan. De verhuurder gaf hiervoor het groene licht, zodat er plannen voor de inrichting van het filiaal konden worden gemaakt. Op 2 december 1967 werd het filiaal door burgemeester Kolfschoten, in aanwezigheid van zijn echtgenote en vele autoriteiten uit de gemeente en de bibliotheekwereld, geopend. Honderd lezers lieten zich die middag inschrijven. In april 1973 werd een vrijgekomen winkelpand naast de bibliotheek in gebruik genomen. De jeugdafdeling, tot nu toe gevestigd in de ruimte boven de volwassenenafdeling op nr. 201, verhuisde naar nr. 203.

Begin van een samenwerking

Al langere tijd zag zowel het gemeentebestuur als het bestuur van de openbare bibliotheek het ideaal van één Leidschendamse Openbare Bibliotheek, die met haar filialen in de lectuurbehoefte van de gehele gemeente zou kunnen voorzien.

*Links:
Burgemeester E.J.M. Kolfschoten (rechts) opent de nieuwe ruimte voor de jeugdbibliotheek in Freddy's Hoeve, 21 mei 1965.
Collectie Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg*

*Boven:
Het filiaal Prinsenhof voorzag in een grote behoefte. Vlak voor openingstijd wachten - meest jonge - lezers tot ze binnengelaten worden.
Foto M. Warmolts-Kool*

*Rechts:
Via de brug over de
Stompwijkse Vaart naar de
nieuwe bibliotheek van
Stompwijk.
Foto M. Warmolts-Kool*

*Onder:
De toegang tot de tijdelijke
bibliotheek 'St. Laurentius' in
een huis van het rooms-katholieke
Armbestuur in de Dr. Van
Noortstraat 65, ca. 1953.
Collectie J.E. Scholtes,
Leidschendam-Voorburg*

Vanaf 1967 hadden de bibliotheekorganisaties de intentie uitgesproken om op sommige terreinen tot samenwerking over te gaan. Dit leidde in 1969 tot ondertekening van een 'Overeenkomst van Samenwerking' door beide besturen en de instelling van een Coördinatiecommissie, een overlegorgaan, gevormd uit leden van de besturen. De coördinatiecommissie zou het beheer voeren over het filiaal Prinsenhof en de bibliotheek van Stompwijk.

In het kort kwam de overeenkomst erop neer dat ieder gezamenlijk filiaal voortaan als een eenheid zou worden opgezet en geëxploiteerd en dat ieder gezamenlijk filiaal de naam Openbare Bibliotheek zou dragen. De boeken en de tijdschriften, aanwezig in de centrales van de beide stichtingen, kwa-

men ter beschikking van de in de gezamenlijke filialen ingeschreven lezers. Bovendien verklaarden de stichtingen er zich in beginsel mee akkoord dat de centrales en filialen van beide stichtingen open zouden staan voor alle bij hun stichtingen ingeschreven lezers.

De eerder genoemde, eind jaren veertig opgezette parochiebibliotheek in Stompwijk, was op dat moment gehuisvest in een schoollokaal aan de Dr. Van Noortstraat. In afwachting van een definitieve huisvesting werd de bibliotheek in 1970 met een tweede lokaal uitgebreid. Dankzij de samenwerking ontving men rijks subsidie voor de bouw van een nieuw Stompwijkse filiaal naast het Dorpshuis. Beide werden op 30 november 1971 door de wethouder van cultuur, de heer H.J. Bunnik, feestelijk in gebruik gesteld.

Een tijdelijke bibliotheek aan huis

De heer J.E. Scholtes (85) kwam in 1946 met zijn vrouw in een huisje van het rooms-katholiek Armbestuur in de Dr. Van Noortstraat 65 wonen. Eén kamer met eigen ingang aan de zijkant van hun huis bleef echter in gebruik voor de vergaderingen van het kerkbestuur.

Ongeveer in 1950 werd deze kamer ingericht als noodbibliotheek, omdat de nabij gelegen jongensschool, met daarin de parochiebibliotheek 'Sint Laurentius', wegens ouderdom was afgebroken. De noodbibliotheek was 's zondags geopend van half 12 tot half 2.

Toen in 1958 de nieuwbouw van de Maerten v.d. Velde-school klaar was, gingen de boeken daarheen en kon het inmiddels uitgebreide gezin - na enig aandringen van de heer Scholtes - de kamer bij hun huis trekken.

De samenwerking tussen de openbare en de rooms-katholieke bibliotheek kreeg verder gestalte in een gemeenschappelijk geëxploiteerd filiaal Prins Frederiklaan en in een uniforme contributieheffing en leenregeling. De roep om een éénhoofdige directie klonk steeds duidelijker, maar ook de al lang gekoesterde wens van de beide directrices om van hun functies te worden ontheven. De dames H.F.M. Koch (RKOB) en P. Stapels (AOB) gaven echter aan, dat zij voor de bibliotheken behouden wilden blijven, zij het in een andere functie. De aanstelling van een gemeenschappelijke directeur, de heer P. Lemon, betekende dat de bedrijfsvoeringen van de organisaties vrijwel volledig op elkaar konden worden afgestemd.

De huisvesting was inmiddels nog steeds nijpend. De centrale in Freddy's Hoeve had onvoldoende ruimte voor boekenbezit en moest binnen enkele jaren worden afgebroken voor de aanleg van een verkeersweg ter plaatse. Wel was het verheugend dat in 1972 Freddy's Hoeve totaal in gebruik kon worden genomen door de bibliotheek. Dit betekende meer ruimte voor boeken en meer mogelijkheden in de nieuwe, aparte studiezaal. Het winkelpand van filiaal Prinsenhof en het filiaal in Stompwijk waren al snel te klein geworden.

Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek Leidschendam

Vanaf 1974 functioneerden de beide bibliotheekorganisaties bestuurlijk en in de dagelijkse praktijk als één organisatie. Het jaar van de daadwerkelijke fusie was 1976 en daarmee was de Stichting Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek Leidschendam een feit.

Een jaar eerder was het filiaal Freddy's Hoeve verhuisd naar het naastliggende vrijgekomen schoolgebouw, eveneens aan de Van Ruysdaellaan. Voor de nabije toekomst stelde het bestuur zich ten doel de bedrijfsvoering efficiënter te verrichten in een nieuw centraal hoofdgebouw. Om te onderzoeken welke consequenties dit voor de bestaande vijf gebouwen zou hebben, werd een huisvestingscommissie ingesteld, die onder meer in haar rapport een globaal programma van eisen voor deze centrale zou opstellen.

In april 1976 gaven voorzitter Van Keule en secretaris Warmolts-Kool na een lange staat van dienst te kennen hun taak te willen overdragen. Zij beiden werden tot erelid benoemd. Na een tijdelijk voorzitterschap van de heer H.M. Dekker werd de heer L.H.M. Crousen tot voorzitter van de nieuwe stichting benoemd. Mevrouw A.G. van Rossem-ten Sijthoff werd benoemd tot secretaris.

De nieuwbouwplannen

Deze begonnen zich af te tekenen in 1966, toen de eerste lijnen van een nieuwe hoofdbibliotheek op papier werden gezet, zelfs een maquette kwam op tafel. Ongeveer vijf jaar later kwam er opnieuw een bibliotheekgebouw in beeld, op papier ondergebracht in het 'Ontmoetingscentrum Amstelveen', ook wel 'Civic Centre' genoemd. Weer vijf jaar later kwam er een goed doorwrochte nota 'Huisvesting Openbare Bibliotheek Leidschendam' tot stand waarin de urgentie van nieuwbouw cijfermatig werd aangetoond. Het gras bleef echter groeien in Amstelveen en op de andere plekken waarop eventueel een bibliotheek zou kunnen verrijzen. Maar over het plan mocht

geen gras groeien. Ook de gemeenteraad was tot de slotsom gekomen dat nieuwbouw voor de bibliotheek de hoogste prioriteit verdiende.

Na een aantal mogelijkheden te hebben onderzocht, bleef volgens het bestuur nog één plek voor de nieuwe huisvesting van de centrale bibliotheek over, midden in het gebied dat al bestreken werd door de vestigingen aan de Van Ruysdaellaan, de Burgemeester Sweenslaan en de Prins Frederiklaan, namelijk Amstelveen. Gezien de vorm van het grondgebied van Leidschendam was dit punt geen ongelukkige keuze. Er werd een programma van eisen voor het nieuwe gebouw opgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden. In de goedgekeurde gemeentebegroting 1980 was in de prioriteitenlijst voor de hoofdbibliotheek voldoende geld opgenomen om dat jaar serieus met de bouwvoorbereidingen te beginnen. Het was het architectenbureau 'Atelier PRO' dat de opdracht kreeg de nieuwe hoofdbibliotheek in Amstelveen te ontwerpen. In december kwam het eerste ontwerp op tafel. Ter oriëntatie

*Linksboven:
Freddy's Hoeve nog in volle
glorie, ca. 1974.
Foto M. Warmolts-Kool*

*Boven:
Prijsuitreiking van de
Kinderboekenweek 1973 door
voorzitter M.C. van Keule van
de Nuts-Openbare Bibliotheek.
Collectie Gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg*

werd de in oktober gereedgekomen bibliotheek in Spijkenisse bezocht door het bestuur, het personeel en vertegenwoordigers van de gemeente. Die bibliotheek was eveneens een ontwerp van 'Atelier PRO'.

Het filiaal aan de Burgemeester Sweenslaan sloot als eerste zijn deuren. De boekencollectie ging voorlopig naar de centrale aan de Van Ruysdaellaan en werd na 1983 verdeeld over de drie toenmalige vestigingen.

Op 9 juni 1982 sloeg de wethouder van culturele zaken, de heer J.J. Meyer, de eerste paal van de nieuwe bibliotheek aan het Fluitpolderplein met enig feestelijk vertoon. Op 21 oktober 1983 was het zover: de Commissaris van de Koningin, mr. M. Vrolijk, verrichtte de openingshandeling door het laten afstempelen van een boek. De filialen Van Ruysdaellaan en Prins Frederiklaan waren tevoren opgeheven.

Inspelen op nieuwe behoeften

Met het nieuwe onderkomen was een jarenlang gekoesterde wens van de Stichting verwezenlijkt. Men had nu de beschikking over een volwaardig bibliotheekgebouw dat een aanwinst voor Leidschendam genoemd mocht worden. Niet in de laatste plaats door de markante vormgeving, ontstaan door de combinatie van woningen en bibliotheek. In het complex werd tevens de Vrije Academie Vlietstreek gehuisvest.

Het beeld van de bibliotheek was eind jaren zeventig sterk veranderd. De bibliotheek moest een ontmoetingsplaats zijn, een contactcentrum, een centrum van recreatie en creativiteit, vooral voor de jeugd. Er moest een intensiever gebruik van de faciliteiten worden gemaakt, meer openheid komen, meer service, meer informatie, meer documentatie. En een verruiming van de taak: niet alleen boeken en tijdschriften, maar ook beeldende kunst, dia's, muziekcassettes, grammofoonplaten, kortom een mediatheek.

Door de optimale huisvesting was het mogelijk meer aandacht te schenken aan collectievorming en benadering van gebruikers, zowel individueel als in groepsverband. Het aantal geboden diensten nam toe door de uitlending van grammofoonplaten, compact discs en later ook informatieve en educatieve videocassettes. Bovendien kregen informatiedragers andere, zich steeds sneller ontwikkelende vormen dan de traditionele grafische (boeken, kranten). Voorbeelden van die nieuwe ontwikkelingen waren video, de compact disc en informatie op microfiche, bijvoorbeeld catalogi, dagbladen en tijdschriftartikelen.

Verder kon de bibliotheek in recreatief opzicht inspelen op de steeds toenemende hoeveelheid vrije tijd van de werkende mens (deeltijdbanen) en de groeiende werkloosheid. Daarbij nam het opleidingsniveau toe, waardoor bibliotheekgebruikers hogere kwaliteitseisen gingen stellen. De bibliotheken konden een belangrijke positie in deze informatiestroom innemen door tijdig in te spelen op nieuwe behoeften.

Onderhoudsperikelen

Het gebouw van het filiaal Damstraat 4a verkeerde langzamerhand in een deplorabele toestand. Bij storm liepen voorbijgangers het gevaar door vallende dakpannen getroffen te worden. Met het uitzicht op verhuizing naar een gebouw aan het Molenpad werden alleen de allernoodzakelijkste reparaties verricht.

Ook in het filiaal Stompwijk werden lekkages geconstateerd, de oorzaak hiervan was een slechte dakbedekking.

In 1987 verhuisde het filiaal Damstraat naar de voormalige Joannes XXIII-school aan het Molenpad 5, die tot bibliotheek was verbouwd. In mei 1988 werd de bibliotheek officieel geopend.

Intussen werd het grootste probleem gevormd door de veiligheid. Dit gold voor alle vestigingen. Er vonden diverse inbraken en diefstallen plaats. Ook persoonlijke eigendommen van personeel werden tijdens openingsuren ontvreemd. In alle vestigingen werd een inbraakalarm geïnstalleerd.

Er was in 1989 een bijzondere gebeurtenis: de heer H. M. Dekker, vanaf 1946 als bestuurslid bij het bibliotheekwerk betrokken, legde zijn functie neer. Hij werd onder grote dank voor al zijn verdiensten tot erelid van het bestuur benoemd.

Automatisering

De Leidschendamse bibliotheek schakelde begin jaren negentig over van handmatige en mechanische systemen op een geheel geautomatiseerd systeem van gegevensregistratie. Dit bracht een grote kwaliteitsverbetering van de catalogus en de uitleen- en lezersadministratie met zich mee. Tevens werd de afhandelingstijd van bepaalde handelingen aanmerkelijk korter

dan voorheen. Door de toegenomen hoeveelheid informatie die het systeem leverde is het aantal vragen van leners aan het inlichtingenbureau gegroeid.

Vanaf 1998 was het in de bibliotheken in Leidschendam mogelijk te internetten en een aantal informatieve digitale bronnen zoals cd-roms te raadplegen. Met het Veurs College kwam een online-verbinding tot stand.

50 Jaar Bibliotheek Leidschendam

Op bescheiden wijze werd in 1995 het 50-jarig jubileum van de Bibliotheek Leidschendam gevierd, voornamelijk met een aantal activiteiten voor het publiek. Een greep daaruit: in maart een optreden van Hans Dorrestijn, voor de jeugd de komst van de auteurs Coby Hol en Ellen Tijsinger in oktober en in de kinderboekenweek de voorstelling 'Pluk van de Petteflet', in november een avond met wijn, gedichten en muziek en in december een receptie met genodigden. Al deze activiteiten mochten zich in een grote, enthousiaste belangstelling verheugen.

Activiteiten

Al vroeg zien we dat leesbevordering en tentoonstellingen een belangrijke rol bij de bibliotheek spelen, een rol die met de jaren alleen maar is toegenomen. Zo worden er bekende schrijvers uitgenodigd om een voordracht te houden en zijn er exposities over actuele onderwerpen en van de Fotokring Leidschendam.

Voor de volwassenen worden lezingen, workshops en cursussen georganiseerd. De bibliotheek fungeert als distributiepunt van informatiemateriaal van lokale, landelijke en internationale instellingen.

Linksboven:
Entree bibliotheek
Fluitpolderplein.
Foto M. Warmolts-Kool

Boven:
'Spring netjes met dit boek om'.
Leeswijzer van de
Stichting Bevordering
Hygiënische Gewoonten,
Den Haag.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg

Links:
Het Polynorm-gebouw van de
bibliotheek Stompwijk.
Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg

Veel aandacht wordt besteed aan de jeugd, bijvoorbeeld met voorleesmiddagen. In de grote vakanties met spannende verhalen en poppenkastvoorstellingen in het kader van het vakantieprogramma Heisa en soms zelfs een goochelaar. De jaarlijkse Kinderboekenweek brengt de nodige werkzaamheden met zich mee. Een betere vorm van public relations en versterking van de band tussen de jeugdige lezers en de toekomstige lezers met de bibliotheek is niet denkbaar.

De vrijwilligers

Een belangrijke rol in de bibliotheek van Leidschendam is vanaf het begin vervuld door de vrijwilligers. Zonder hun steun zou het moeilijk, zo niet onmogelijk zijn geweest de bibliotheek draaiende te houden. Vermelding van hun aandeel is daarom zeker op zijn plaats.

Fusiebesprekingen

Wegens de voorziene fusie van de gemeenten Leidschendam en Voorburg werden vanaf 2001 besprekingen tussen de besturen van de beide bibliotheken gevoerd met het doel te komen tot een fusie van de beide bibliotheken. Deze zouden leiden tot één openbare bibliotheek voor Leidschendam-Voorburg.

*Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

BIBLIOTHEEK LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Na de eerste oriënterende gesprekken spraken beide besturen de intentie uit te komen tot een fusie per 1 januari 2003. Vanaf dat moment werd op alle fronten hard gewerkt om dit voorne- men te laten slagen. De gemeente Leidschendam-Voorburg ondersteunde de fusieplannen en stelde financiën beschikbaar om de noodzakelijke externe ondersteuning te kunnen inscha- kelen.

Tussen de besturen groeide al snel wederzijds vertrouwen in een goede samenwerking. In oktober 2002 legden ze hun visie op de toekomst van de bibliotheek vast in de beleidsnotitie ‘Toekomstvisie van de gefuseerde bibliotheek Leidschendam- Voorburg, een aanzet tot beleid’. Het gemeentebestuur stelde zich achter de notitie. Voor de medewerkers van beide biblio- theken betekende de fusieperiode veel overleg, veel hectiek en ook onzekerheid over de toekomst, maar snel bleek ook daar het vertrouwen te groeien in een goede en vruchtbare samen- werking met de nieuwe collega’s. Bewust is niet gekozen voor één centraal gebouw. Dat zou voor veel leden extra reistijd betekenen. De drie locaties Leidschendam, Voorburg en Stompwijk zijn daarom gehandhaafd.

De fusie van de bibliotheken was op 1 januari 2003 een feit. Tot directeur werd benoemd mevrouw J.E.C. Stumpel, die eerder directeur was van de Openbare Bibliotheek Voorburg. Er is veel werk verzet om het publiek zo snel mogelijk te laten wennen aan - en te laten profiteren van - de nieuwe Bibliotheek Leidschendam-Voorburg.

Bronnen

- Putten, J.E. van der, ABC van Openbare Bibliotheken. (NBLC, Den Haag, 2002)
- Schneiders, P., Lezen voor iedereen. Geschiedenis van de open- bare bibliotheek in Nederland. (Den Haag, 1990)
- Tuil, K. van, Dorpsschool aan de Vliet. De ontwikkeling van het lager onderwijs in Voorburg tot 1932. Historisch Voorburg, tijdschrift van de Historische Vereniging Voorburg, jaargang 5, nummer 1 (Voorburg, 1999)
- Diverse jaargangen van:
Bibliotheekleven
De Openbare Bibliotheek
Voorburgsch Nieuws- en Advertentieblad
Jaarverslagen van de Voorburgse en Leidschendamse bibliotheken. Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg
- Mondelinge informatie van:
Mw. A. M. van den Akker, Leidschendam-Voorburg
J.E. Scholtes, Leidschendam-Voorburg

Bijlagen

ADRESSEN VAN DE OPENBARE BIBLIOTHEEK VOORBURG

Herenstraat 150

Stationskoffiehuis

Van 1922 tot 1928 was hier de algemene openbare bibliotheek gevestigd

Dr. Blookerstraat 10

1928-1939 algemene openbare bibliotheek

Laan van Sevenstar 12

1939-1954 centrale van algemene openbare bibliotheek

1954-1970 centrale van algemene en christelijke openbare bibliotheek

1970-1988 filiaal federatieve openbare bibliotheek

Rozenboomlaan 1a

In 1924 bevond zich hier de christelijke volksbibliotheek

Herenstraat 38

1936-ca. 1949 centrale christelijke openbare bibliotheek

Parkweg 20a

Van Wassenaer Hoffmannschool

Ca. 1949-1954 centrale christelijke openbare bibliotheek

Van Sevenbergestraat 43

Julianaschool

Ca. 1949-1955 filiaal christelijke openbare bibliotheek

Herenstraat 6

1930 - ca. 1940 centrale rooms-katholieke openbare bibliotheek

Oranjelust 10

Ca. 1940-1957 centrale rooms-katholieke openbare bibliotheek

Herenstraat 15

1956-1970 centrale rooms-katholieke openbare bibliotheek

Van Beijerenstraat 5

St. Jozefschool

1960-1970 filiaal rooms-katholieke openbare bibliotheek

1970-1990 filiaal federatieve openbare bibliotheek

Douwes Dekkerstraat 75

Zeker vanaf 1959-1970 filiaal rooms-katholieke openbare bibliotheek

bibliotheek

Jacob van Lennepstraat 45

1955-1970 filiaal algemene en christelijke openbare bibliotheek

Prins Bernhardlaan 242

1970-1988 centrale federatieve openbare bibliotheek

Noodgebouw afgebroken in 1988

Koningin Julianalaan 257

1988-2003 Openbare Bibliotheek Voorburg

Koningin Julianalaan 257

Vanaf 2003 Bibliotheek Leidschendam-Voorburg, locatie Voorburg

*Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS BIBLIOTHEEK VOORBURG

(op basis van de beschikbare gegevens)

Bestuursleden Vereniging Voorburgse Openbare Leeszaal en**Bibliotheek 1919-1954**

A.J. Rodbard	voorzitter	1919-1923
C.J. Polak		1919-1920
C. van den Berg		1919-
A.J. de Maré	penningmeester	1919-1929
Mw. F. Koekebakker-Bosmans	secretaris	1919-1920
Mw. S.J. Kuipers		1919-1929
J.H. Hansen		1919-1929
C. de Haan		1920-
L. de Priester		1920-
J.G. Tuytel	voorzitter	1923-1928
Dr. N.J. Beversen	voorzitter	1929-1931
Mw. A.C.E.N. Barkeij- Nuhout van der Veen	secretaris	1928-1953
F.Q.C. den Hollander	penningmeester	1928-1930
Mw. J. Langhout-Giltay	secretaris/lid	1928-1929
H. Slappendel		1929-1952
J.H. van Dapperen	penningm./lid	1931-1952
G. Naeff	voorzitter	1932-1940
M.J. Gitz	penningmeester	1936-1953
Mr. A.M.R. Beguin	voorzitter	1941-1944
A. Rijke	voorzitter	1946-1950
P.G. van der Waals		1952-1953
Dr. J.P.A. Eernstman	voorzitter	1951-1953
S. de Jong		1953-
Th. E. Mertens	penningm./lid	1953-
Mw. M.E.M. van Weerelt-Perquin		1953-
J. Verduyn	secretaris	1953-

Personeelsleden Vereniging Voorburgse Openbare Leeszaal en**Bibliotheek 1919-1954**

Mw. Merens	hulp	-1928
Mw. Oly	hulp	1928-
Mw. M.J.A. Lette	directeur	1930-1944
Mw. C.W.L. Platteel-v.d. Wel	bibliothecaris	1930-1941
Mw. M.A. van Munster	bibliothecaris	1941-
Mw. C.M. Goudswaard	bibliothecaris	1943-
Mw. S. van Dorp	directeur	1942-1946
Mw. A.J. de Smit v.d. Broecke	bibliothecaris	1944-1945
Mw. A.E. Buyn	directeur	1946-1954

Mw. I.G. Vonk	bibliothecaris	1947-1951
Mw. N. van den Muyzenberg	bibliothecaris	1949-1951
Mw. P.H. van Rossem-Soetens	bibliothecaris	1951-1952
Mw. L. (Tieman)-Schwenke	bibliothecaris	1952-1954
Mw. A.J. Koops	bibliothecaris	1952-1953
Mw. Van Weele-v.d. Steenhove	bibliothecaris	1952-1953
P.L. Rijff	bibliothecaris	1953-

Bestuursleden Vereniging Christelijke Openbare Leeszaal en**Bibliotheek Voorburg 1935-**

J.C. Borst	voorzitter	1964
Mr. J.Ch. Reinking	secretaris	1964
J. Jonker	penningmeester	1964

Personeelsleden Vereniging Christelijke Openbare Leeszaal en**Bibliotheek 1935-**

Mej. Donner	bibliothecaris	1953
-------------	----------------	------

Bestuursleden Stichting R.K. Openbare Leeszaal en**Bibliotheek (St. Augustinus)**

Kapelaan B.J. van Houten	voorzitter	1930-1934
C.J.W. Koot	penningmeester	1930-1934
Dr. J.C. Vollebregt	secretaris	1931-1934
R.A.M. Vos de Wael	voorzitter	1956-1958
Drs. G.W.J. Vlek	secretaris	1956-1957
J.G. Groot	penningmeester	1956-1959
Mr. J.Th.M. van der Vaart	secretaris	1957-1959
Mr. J.B.M. Laudy	voorzitter	1958-1959
Drs. J.M. Aarden	voorzitter	1959-1960
W.F.M. Siebers	secretaris/ voorzitter/lid	1959-1967
J.H.C.A. Robroeks	penningm./lid	1959-1967
Drs. G.A.J. Giezeman	voorzitter	1960-1967
W.J. Jorissen	secretaris	1966-1967
Ir. H.M. Urbanus	penningmeester	1966-1967
Mw. Th. Woudstra-Jeukens		1966-1967
H.A.C. Banning		1966-1967
Drs. L.A.M. van Emmerik		1966-1967
Mw. M.E.P. Schouten-Schmeding		1966-1967

Personeelsleden R.K. Openbare Leeszaal en Bibliotheek (St. Augustinus)

Mw. H. Müller	directeur	1931-1934
Mw. J.J.H. Arntz	directeur	1956-1959

Mw. H.M.C. Simons	directeur	1959-1961	Mr. J.J.W. Overeem		1974-1988
Mw. L.J.J.M. Michiels	bibliothecaris	1956-1959	W.H. van Tuyl		1974-1979
Mw. M.J. Verhoeff	bibliothecaris	1958-1960	Drs. G.M. Duyvestein	penningmeester	1977-1982
Mw. H.F.M. Berkvens	bibliothecaris	1960-1961	Mr. J.Ch. Reinking		1980-1989
Mw. I.M.W. Hamelynck-Martens	directeur	1967-1970	Mw. mr. H.F. van Kemseke-van der Zwet		1981-1998
Mw. A.F.M. Dumas-van Oel	bibliothecaris	1967	J. van der Kouwe	penningmeester	1983-1994
Mw. M.P.A. de Waart-Vesseur	bibliothecaris	1967	Em.I.M. Boersma	penningmeester	
Mw. A.M. Niesten-Moulijn	bibliothecaris	1967		m.i.v. 1-1-'04	1984-heden
Mw. G.P. Midden-van Beek	adm. medewerker	1967-1970	L.W.D. Bouwens	voorzitter	1987-1991
Mw. A. Bommelé	leerling-bibliothecaris	1967	J.A.B. Markus	secretaris	1988-1991
Mw. M.A. Engels	leerling-bibliothecaris	1967	C. van der Hoek		1989-heden
Mw. L. Kool	leerling-bibliothecaris	1967	Mw. C.C. Kliphuis	lid/secretaris	1990-heden
Mw. T. Bos	leerling-bibliothecaris	1967	Drs. B.A.J.D. Polders	voorzitter	1991-1996
			Drs. P.J. Barnard	penningmeester	1994-2003
			Mr. G.J. van Dinter	voorzitter	1996-2003

**Bestuursleden Stichting Voorburgse Openbare Leeszaal en
Bibliotheek Federatie 1954-1970, Stichting Voorburgse
Openbare Bibliotheek Federatie 1970-1988, Stichting
Openbare Bibliotheek Voorburg 1988-2003, waarna Stichting
Bibliotheek Leidschendam-Voorburg**

Dr. J.P.A. Eernstman	voorzitter	1954-1961
Dr. J.P.A. Eernstman		1964-1965
J.W. van Frankenhuyzen	vice-voorzitter	1954-1955
J. Verdun	lid/secretaris/ vice-voorzitter	1954-1965
Th. E. Mertens	penningm./lid	1954-1971
D.J. Minkhorst		1954-1960
P.G. van der Waals		1954-1955
J. Jonker	secretaris	1954-1961
A. Boon		1957-1958
J. Jonker		1967-1975
G. van Thuyll	penningmeester	1958-1976
Mr. J. Vogelaar	secretaris	1962-1988
W.A. van Seters	lid/voorzitter	1961-1964
Mr. O.N. Oosterhof	lid/vice-voorzitter/ voorzitter	1961-1972
Mw. S.E. Noteboom-Donner		1963-1966
S. Nieuwberta	vice-voorzitter/lid	1965-1973
Mw. S.A.M. Gmelig		1970
Mw. C.A.C.M. Wubbe-Groot		1970-1973
Drs. A.A.H.C. van Onzenoort		1970-1971
Ir. H.M. Urbanus	lid/voorzitter	1970-1987
G.C. Greven		1971-1982
Drs. C.J. Schouten		1971-1995
Mw. L.C. Kraaijeveld-van Randwijk		1974-1975

**Personeelsleden Federatie Openbare Leeszaal en Bibliotheek
(Alg. en Chr.) 1954-1970
en Federatie Openbare Bibliotheek (Alg., Chr. en RK) en St.
Openbare Bibliotheek Voorburg 1970-2003, waarna Stichting
Bibliotheek Leidschendam-Voorburg**

Mw. A.E. Buyn	directeur	1954-1960
P.L. Rijff	bibliothecaris	1954-1959
Mw. S. Maliepaard	bibliothecaris	1954-1957
Mw. C. de Bruyne	leerling-biblioth.	1954-1955
Mw. S.E. Gelderman	adm. medewerker	1954-1958
Mw. D.E. Bos	adm. medewerker	1954-
Mw. G. van Vliet	adm. medewerker	1956-1960
Mw. J. van der Zijl-Cornel	adm. medewerker	1956-1957
Mw. M. de Vries	leerling-biblioth.	1956-1958
Mw. L.A. Gerritse	bibliothecaris	1958-1960
J. de Boer	adm. medewerker	1958-
Mw. L. Karens	directeur	1960-1989
Mw. L.J. Jolles	bibliothecaris	1955-1967
Mw. E. in 't Veld	bibliothecaris	1960-1963
Mw. F.W. Eyken	leerling-biblioth.	1956-1962
Mw. J.E. Doesburg	leerling-biblioth.	1960-1961
Mw. B. Glotzbach	leerling-biblioth.	1960-1963
Mw. L.A. Gerritse	hulpass./leerl.	
	bibliothecaris	1958-1963
Mw. H.L. (Glotzbach)-Lucas	bibliothecaris	1961-1963
Mw. M. Boersma	leerling-biblioth.	1960-1962
Mw. E. Jongebreur	leerling-biblioth.	1960-1963
Mw. A.F.M. van Oel	leerling-biblioth.	1960-1965

Mw. R.M. Smith	leerling	1961-1963
Mw. E.M. (van Maanen) -van Wijlen	leerling-biblioth.	1961-1965
Mw. C.G. Hogewoning	bibliothecaris	1963-1965
Mw. E.A. van der Marel	leerling-biblioth.	1963-1967
Mw. L.Y. Post	leerling-biblioth.	1963-1967
Mw. A.C. (Tolk)-de Veer	leerl. hulpass.	
	leerl. bibl.	1963-1971
Mw. D.E. Moningka	leerling-biblioth.	1964-1967
Mw. H. Pouderoyen	bibliothecaris	1965-1967
Mw. M. Houdret-van Leeuwen	bibliothecaris	1966-1967
Mw. Chr.M. Bakker	leerling	1966-1967
Mw. A. Nater	leerling	1966-1967
Mw. J. Boodt-de Vries	adm. medewerker	1966-1985
Mw. Chr.T. Minke-van Noort	bibliothecaris	1967-
Mw. F. (Beekhuis)-Kukler	bibliothecaris	1967-1972
Mw. M. Mooiman	leerling-biblioth.	1967-1971
Mw. E. Slobbe	leerling	1967-1969
Mw. L.B. Klasens	bibliothecaris	1970-1974
Mw. I. Verzijde	bibliothecaris	1971-1975
Mw. P. Slump-Waanders	bibliothecaris	1971-1974
Mw. M.J. van Veen	bibliothecaris	1970
Mw. E.A. Spekman-Waasdorp	bibliothecaris	1970
Mw. C.S. van 't Veer-Kist	bibliothecaris	1970
Y.F.J. Huizinga	adm. medewerker	1970
L. Polanen	adm. medewerker	1970-1976
Mw. G. van Midden-van Beek	adm. medewerker	1970-1985
Mw. D.H.D. Boldewijn	bibliothecaris	1973-1977
Mw. Chr. (Tjom Tam Pau)-Duif	bibliothecaris	1973-1975
Mw. V.A.J. Graus-Evers	bibliothecaris	1974-1975
Mw. M.A. Vermazen-Rutgrink	adm. medewerker	1970
Mw. J. Hendriks-Vrins	adm. medewerker	1970-1984
Mw. M.J. Zonneveld-de Brieder	adm. medewerker	1970
Mw. H. Mostert-Bron	adm. medewerker	1970
Mw. G.A. (Huisman)-Spierenburg	bibliothecaris	1972-1978
Mw. M. van Drunen-Dam	adm. medewerker	1972-1978
Mw. M.H. Steeneveld	adm. medewerker	1973-1998
Mw. E.C. Brouwer-Hol	bibliothecaris	1970-1999
J.A.A.Hendriks	adm. medewerker	1974-1976
Mw. M. Brinkman	bibliothecaris	1975-1976
Mw. P. Warnders	bibliothecaris	1975-1978
Mw. M.J. Woertman-Willems	bibliothecaris	1975-1977
Mw. W. v.d. Bijl-Boter	bibliothecaris	1976-1978
Mw. M. (Galjaard)-Sont	bibliothecaris	1976-1977

Mw. M. (Peters)-van Ewijk	bibliothecaris	1977-1980
Mw. J. (van Eijdsden)-Roemer	bibliothecaris	1977-1979
M. Dullaart	adm. medewerker	1977-1978
Mw. E. de Graaf-van Roekel	bibliothecaris	1978-1981
Mw. R. van der Hoeven	bibliothecaris	1979
Mw. G.A.M. Lepoutre	bibliothecaris	1978-2002
Mw. Th. (van der Tuin)- Noordermeer	bibliothecaris	1971-1980
Mw. R. Vis	bibliothecaris	1978-1979
Mw. W. v.d. Berg-Blummel	bibliothecaris	1971-1994
Mw. I. (den Braber)-van Kempen	adm. medewerker	1977-
Mw. M. Homs	adm. medewerker	1978-1980
Mw. T. Klop-Sliedrecht	adm. medewerker	1970-1984
Mw. I. (Feenstra)-Nispel	adm. medewerker	1976-heden

Mw. H. Middeldorp	adm. medewerker	1979-1985
Mw. I. Moerkerken-van Doorn	adm. medewerker	1978-1981
Mw. M. van 't Oever	adm. medewerker	1978-1985
Mw. G. Scholten-de Groot	boekhouder	1974-1990
Mw. S. (de Roon)-Berends	bibliothecaris	1980-1983
Mw. Q. Roelvink	bibliothecaris	1980-1985
Mw. I. Wilcke-van Marion	bibliothecaris	1980-1985
Mw. A. (Dik)-van 't Wout	bibliothecaris	1980-1985
Mw. A. Zondag	adm. medewerker	1980-1981
Mw. J. v.d. Hoeven-van Ettinger	adm. medewerker	1981-1982

*Goed klantencontact!
Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

Mw. M. Rietveld	adm. medewerker	1981-1985	Mw. M. Vissers-Tolenaars	adm. medewerker	1989-2000
Mw. E. Albers	bibliothecaris	1982-1983	P. Dehue	adm. medewerker	1989
Mw. M. Vijftigschild-Hendriks	adm. medewerker	1982-1983	Mw. M. Koppeschaar-Smit	adm. medewerker	1989-1999
Mw. A.C.M. Wassenaar-Veenman	adm. medewerker	1982-heden	Mw. E.P. Tigges	boekhouder	1990-1998
Mw. S. van Velze-Boendermaker	bibliothecaris	1983-1989	Mw. M. Dragt	bibliothecaris	1990-1992
Mw. H. (Altena)-Batist	bibliothecaris	1984-1995	W.F.J. Bouwman	bibliothecaris	1990
Mw. A. (Wildekamp)-Franke	adm. medewerker	1984-heden	A. Hakkert	bibliothecaris	1990
Mw. T. Staarink-van der Meer	adm. medewerker	1984-1988	Mw. N. Klein	bibliothecaris	1990-heden
Mw. D. Bolsius	bibliothecaris	1985	P.L.L.M. van der Zalm	bibliothecaris	1990
Mw. R. van der Hoeven-Rampaart	adm. medewerker	1985-1996	Mw. J.G. de Wilde-van Heesewijk	adm. medewerker	1991-1993
Mw. P. ter Horst-van Andel	adm. medewerker	1985-1991	Mw. C.D. Daum	bibliothecaris	1992-1997
Mw. J. v.d. Berg	bibliothecaris	1986	A.F.J.M. Fleurkens	bibliothecaris	1992-heden
Mw. G.M.T. van Buuren-Roeleveld	adm. medewerker	1986-heden	A. Schardaun	adm. medewerker	1994-heden
Mw. A. Knijnenburg	bibliothecaris	1986-1987	Mw. C. Mentink	bibliothecaris	1995-1996
Mw. F. Smids	bibliothecaris	1986-1995	Mw. C. Olieman	bibliothecaris	1995-1996
Mw. M. v.d. Zwan	adm. medewerker	1986-1988	Mw. H.G. Steenkamer	bibliothecaris	1996-1998
Mw. S. v.d. Zijde	bibliothecaris	1986-1989	Mw. K. van Velzen	bibliothecaris	1997-1998
Mw. E. van Oorschoot	bibliothecaris	1987-1989	Mw. H. Bilgin	bibliothecaris	1998-1999
Mw. A. (Meijer)-Brouwer	bibliothecaris	1988-1998	Mw. C.S.C. Uijtdehaag	bibliothecaris	1998-2000
Mw. I.E.A.M. den Braber- van Kempen	adm. medewerker	1989-2001	Mw. M.C.E.M. Deckers	bibliothecaris	1999-2000
Mw. J.G.H. Custers	bibliothecaris	1989-1992	Mw. M.R.A.J. Leijssen	adm. medewerker	1999-2000
Mw. L. Roerig-Schokker	adm. medewerker	1989-1995	Mw. F. Meibergen-Polak	adm. medewerker	1999-heden
Mw. J.E.C. Stumpel	directeur	1989-heden	E.J. Mertens	stysteembeheerder	1999-heden
			D. van der Wal	bibliothecaris	1999-heden
			Mw. M. Bergsma	adm. medewerker	2000-2001
			Mw. M.S. Nienhuis	bibliothecaris	2000-heden
			Mw. L. Huisman	adm. medewerker	2001-heden
			Mw. C.M.M. Swart	bibliothecaris	2001-heden
			Mw. M.L.J. Witteveen-de Hart	adm. medewerker	2001-heden
			Mw. E.C.M. van Zijl	adm. medewerker	2001-heden
			Mw. E.A.G.H. Muller-Baak	bibliothecaris	2001-heden
			Mw. E.S.I.A. de Blécourt	directie-medew.	2002-2003
			P.J. Meij	onderh.medew.	2002-2004
			Mw. B.C.J. van Raamsdonk-Nijp	adm. medewerker	2002-heden

Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg

ADRESSEN VAN DE OPENBARE BIBLIOTHEEK LEIDSCHENDAM

Damlaan 36

Patroonaatsgebouw
1946-1959 R.-K. Openbare Bibliotheek

St. Jozefstraat 1a (nu J.S. Bachlaan)

Kleuterschool
1953-1962 Nutsbibliotheek

Damstraat 6 (later 4a)

Voormalig zusterhuis
1959-1976 R.-K. Openbare Bibliotheek
1976-1987 filiaal Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

Van Ruysdaellaan 41, later 39a

Freddy's Hoeve
1962-1975 Algemene Openbare Bibliotheek
Schoolgebouw
1976-1983 Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

Amstelweg 10 (nu Burgemeester Kolfschotenlaan)

Katholiek Bibliotheek Centrum voor Zuid-Holland
1965-1966 R.-K. Openbare Bibliotheek

Burgemeester Sweenlaan 6

Nieuwbouw
1966-1976 R.-K. Openbare Bibliotheek
1976-1983 filiaal Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

Prins Frederiklaan 201-203

Winkelpand
1967-1976 filiaal Algemene Openbare Bibliotheek
1976-1983 filiaal Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

Dr. Van Noortstraat 90, Stompwijk

School
Vanaf eind jaren veertig -1969 R.-K. Uitleenbibliotheek St.
Laurentius,
1969-1971 filiaal Algemene Openbare Bibliotheek

Dr. Van Noortstraat 89a/Zustersdijk 21, Stompwijk

1971-2003 filiaal Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek
Vanaf 2003 filiaal Bibliotheek Leidschendam-Voorburg

Molenpad 5

School
1987-2001 filiaal Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

Fluitpolderplein 12

Nieuwbouw
1983-2003 Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek
Vanaf 2003 Bibliotheek Leidschendam-Voorburg

*Ingang bibliotheek,
locatie Leidschendam.
Foto Pevry Press Voorburg,
2004.
Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

**BESTUURSLEDEN EN MEDEWERKERS BIBLIOTHEEK
LEIDSCHENDAM**

(op basis van de beschikbare gegevens)

Bestuursleden Stichting R.-K. Openbare Bibliotheek 1946-1976

G.C. Kasbergen	voorzitter	1946-1951
Mw. C. van Zeeland-Lops	secretaris/ penningmeester	1946-1963
L. Bot		1946-
H.M. Dekker		1946-1951
J.P. Dietz		1946-
W. Bleijs		1946-
H.M. Dekker	voorzitter	1951-1973
Mw. M.C. van Wijk	secretaris	1963-1976
H.A. Niersman	penningmeester	1963-1976
Mw. C. van Zeeland-Lops		1963-1964
Mej. J.J. van der Togt		1963-1964
J.A. Wiggers		1963-1964
R. Wilke		1963-1964
Mw. L.B.Th.M. Foppe-van Rijn		1964-1975
Mw. C.J.M. v.d. Muysenberg-Dijkmans		1964-1975
Pastoor H.L. Nederstigt	cursor/adviseur	1964-1970
Mw. M.P.A. de Waart-Vesseur		1966-1976
Drs. P.G.J. v.d. Geest		1970-1975
H.M. Dekker		1973-1976
Mr. B.J.M. Engbersen	lid/voorzitter	1973-1974
M.C. van Keule	voorzitter	1975-1976
Mr. B.J.M. Engbersen	vice-voorzitter	1975-1975
Mw. M. Warmolts-Kool	secretaris	1975-1976
Mw. M.C. van Wijk		1975-1976
H.M. Dekker	vice-voorzitter a.i.	1975-1976

**Personeelsleden Stichting R.-K. Openbare Uitleenbibliotheek
1963-1976**

Mw. M.C. Verhoeven-Soeter	directeur	1963-1966
Mw. A.M.J. van Knippenberg	assistente	1964-1974
Mw. H.F.M. (Koch)-Berkvens	directeur	1966-1974
Mw. D. Meijer	assistente	1967-
Mw. S.M.H. Langendoen- v.d. Meer	bibliothecaris	1970-1975
D. Trompert	adm. medewerker	1970-1972
Mw. C. Oostdam	adm. medewerker	1970-1973
P. Stolk	financieel medew.	1970-1972
Mw. A. Beek	bibliothecaris	1971-1976

Mw. A. Bommelé		1971
Mw. M.J. de Groot-Beekhuizen	financieel medew.	1972-1976
Mw. S. Jongkind	adm. medewerker	1973-1975
Mw. G.A.M. Jacobs	bibliothecaris	1974-1976
Mw. A.H. Schürmann	adm. medewerker	1974-1976
Mw. C.M. Simons	adm. medewerker	1974-1976
Mw. S.P. van den Berg	bibliothecaris	1975-1975
Mw. E.B.G.I. Verberne	bibliothecaris	1975-1975
Mw. J.T.M. Buschman	adm. medewerker	1975-1975

Bestuursleden (Stichting) Nutsbibliotheek Leidschendam 1953-1961

G.F.E.W. Lowensteyn		1953-1960
Mw. Van Drimmelen		1953-1958
Mw. Veenenbos		1953-1958
Mw. Th.M.L. ETTY-Verpaalen		1953-1960
Mw. Stuurman		1953-1955
Mw. W.J. van Zoest		1955-1958
Mw. Groenewegen		1955-1958
Dhr. Minnigh		1955-1958
Mw. W.J. van Zoest	voorzitter	1958-1960
G.F.E.W. Lowensteyn	secr./penningm.	1958-1960
Mw. M. Warmolts-Kool		1958-1961
Mw. J.E.M. den Engelsens		1958-1960
Mw. Th.M.L. ETTY-Verpaalen	voorzitter/secr.	1960-1961
A. Bijlsma		1960-1961
Mw. B. de Jonge		1960-1961

**Personeelsleden (Stichting) Nutsbibliotheek Leidschendam
1953-1961**

G.F.E.W. Lowensteyn	bibliothecaris	1953-
---------------------	----------------	-------

Bestuursleden Stichting Nuts-Openbare Bibliotheek (1961-1976)

M.C. van Keule	voorzitter	1961-1976
Mw. E.C. de Jonge-Odenpaal	vice-voorzitter	1961-1962
Mw. M. Warmolts-Kool	secretaris	1961-1976
Mw. Th.M.L. ETTY-Verpaalen	penningmeester	1961-1964
P.C. Boone		1961-1976
Mw. L.H. van der Wiel-de Jongste		1961-1973
A. Bijlsma		1961-1966
Mw. J.E. ten Heuvelhof-Claus		1961-1970
A. Luteyn		1961-1976
D. Bok		1962-1976

C.A. Kijzerwaard	penningmeester	1964-1976
Mw. G.M. Kranenburg-Oudshoorn		1970-1975
Mw. mr.dr. L.G. van den Berge		1973-1976

Personeelsleden Stichting Nuts-/Algemene Openbare

Bibliotheek (1961/1962-1976)

Mw. Oosting	bibliothecaris	1961-
Mw. A.E. Buyn	directeur	1961-1963
Mw. P. Stapels	directeur	1963-1974
Mw. I. Dorsman	bibliothecaris	1963-1967
Mw. E.M. van Wijlen	bibliothecaris	1965-1968
Mw. M. Kloet	bibliothecaris	1967-
Mw. E. (Rekers)-Hazelhoff	bibliothecaris	1968-1975
Mw. E. van Aken	bibliothecaris	1970-1972
Mw. W.A.M.G. Ubels	adm. medewerker	1970-
P.J. Stolk	administrateur	1970-1972
Mw. A.D. Strijk	adm. medewerker	1971-1972
Mw. Y.J.M.P. Offermans	bibliothecaris	1972-1976
Mw. M.J.W. Wiegerink	bibliothecaris	1972-1973
Mw. M.J. de Groot	administrateur	1972-1976
Mw. A.H. Schürmann	adm. medewerker	1973-1976
Hr. P. Lemon	directeur	1974-1976
Mw. C.M. Simons	adm. medewerker	1974-1976
Mw. P.C.B.L. Stapels	directeur	1974-1976
Mw. S.P. van den Berg	bibliothecaris	1975-1976

Bestuur Stichting Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

1976-2003, waarna Stichting Leidschendam-Voorburg

Ir. L.H.M. Crousen	voorzitter	1976-1992
Drs. D. Bok	vice-voorzitter	1976-1985
Mw. A.G. van Rossem-ten Sijthoff	secretaris	1976-1979
H.A. Niersman	penningmeester	1976-1986
H. de Bruijn		1976-1987
P.C. Boone		1976-1979
H.M. Dekker		1976-1989
C.A. Kijzerwaard	penningmeester	1976-1988
A. Luteyn		1976-1977
Mw. M.P.A. de Waart-Vesseur		1976-1979
P.W. de Wit		1976-1979
Ir. A. van der Wouden		1976-1980
Mw. M.C. van Wijk		1976-1981
R.H.I.I. van der Lubbe		1977-1981
J.F.J. Clavaux		1977-1979
P.C. van der Linden		1977-1981

M. van Noppen		1977-1981
A.C. van der Velden		1979-1981
E. Klazenga		1979-1999
Mw. E.C. van der Heijde-Göllner	secretaris	1979-1992
Mw. A.G. van Rossem-ten Sijthoff	bestuurslid/secr.	1979-1990
J. Olsthoorn		1980-1990
R. Lamping		1981-1984
L. Wortel		1981-1983
A. Paardekooper		1983-1999
W.A. Feijt	vice-voorzitter/ voorzitter	1985-2001
R.L.F. Sterk	penningmeester	1986-1999
Mw. J.C. Klautz		1986-1999
H. Vermeer		1988-1999
J.H. Corts	secretaris	1990-1999
F.J.M. Albers		1993-1999
J.C. Burgering		1993-1999
M.J. Reichardt		1993-1999
W. Meere	secretaris	1999-2001
E. Wiebenga	penningmeester	1999-2001
P. Elias		1999-2001
T. Kroon		1999-2001
C. van Rhee		1999-2001
P. Trienekens		1999-2001
J. Dwarshuis	penningmeester	2001-2003
J.H. Post	voorzitter	2001-heden
K. Tap	secretaris	2001-heden

*Niet jong geleerd, wél oud
gedaan.*

*Foto Pevry Press Voorburg,
2004.*

*Collectie Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg*

**Personeelsleden Stichting Gemeenschappelijke Openbare
Bibliotheek 1976-2003, waarna Stichting Bibliotheek
Leidschendam-Voorburg**

P. Lemon	directeur	1976-1977
Mw. S.E. Alewijnse	bibliothecaris	1976-1977
Mw. A. Beek	bibliothecaris	1976-2004
Mw. G.A.M. Jacobs	bibliothecaris	1976-1977
Mw. H.F.M. Koch	bibliothecaris	1976-1979
Mw. S.M.H. Langendoen	bibliothecaris	1976-1977
Mw. Y.J.M.P. Offermans	bibliothecaris	1976-heden
Mw. P.C.B.L. Stapels	directeur	1976-1977
Mw. C.M.E. Diebels	adm. medewerker	1976-
Mw. A.M.H. Schürmann	onderh.medew.	1976-1987
Mw. C.M. Simons	onderh.medew.	1976-
Mw. M.J. de Groot-Beekhuizen	administrateur	1976-1988
Mw. A.I.J. Rutten	bibliothecaris	1976-1985
Mw. A.M. Francken	bibliothecaris	1976-1979
Mw. M. Gillissen	adm. medewerker/ bibliothecaris	1977-1987
Mw. B. (de Ruyter)-de Groot	bibliothecaris	1977-heden
Mw. M.E. Kriege	adm. medewerker	1977-1983
Mw. Y.A.E. Anjema	bibliothecaris	1977-1990
A.J.J. Bouten	directeur	1977-1982
Mw. J.Th. Leferink	adm. medewerker	1978-1989
H. Guit	bibliothecaris	1978-1980
Mw. M.G. de Boer	adm. medewerker	1978-1997
Mw. S.D.M. Tuytel	adm. medewerker	1978-1979
Mw. A.M. Lambert	bibliothecaris	1979-1979
Mw. A.M.B. Rullens(-Kooi)	bibliothecaris	1979-
Mw. A.M. Develing-Roest	adm. medewerker	1979-2002
Mw. M.B. Trienekens-Reuvers	adm. medewerker	1979-2002
Mw. M.Th. Bentvelsen	adm. medewerker	1979-1984
Mw. H.L. Degenhardt	bibliothecaris	1980-1984
Mw. J.S. Bruigom	adm. medewerker	1980-1981
Mw. M.C.J.M. Haver	adm. medewerker	1980-heden
Mw. J. ter Borg	adm. medewerker	1981
Mw. H.L. van Bochove	bibliothecaris	1981-1986
H.J. Hardonk	directeur	1982-2001
Mw. C.J.M. van Hagen	adm. medew./ systeembeheerder	1983-heden
Mw. C.L.B. Schuijff	adm. medewerker	1983-1985
Mw. A. Hendriks-Schoo	adm. medewerker	1985-1989
Mw. A. Nijzink	bibliothecaris	1985-1986
Mw. H. van Schaik	bibliothecaris	1986-heden

Mw. H. de Vroedt	bibliothecaris	1986-heden
Mw. A. van der Hoff	bibliothecaris	1986-
Mw. J. ter Borg	bibliothecaris	1988-1998
Mw. C. Piso	bibliothecaris	1989-2000
Mw. C. Bergenhenegouwen	onderh.medew.	1989-heden
Mw. I. De Ruyter	onderh.medew.	1990-
Mw. L.H. Penninga	onderh.medew.	
Mw. M.A. Jongejan-Rog	adm. medewerker	1990-heden
Mw. E. Verhage-Ammerlaan	adm. medewerker	1990-1999
Mw. V. van der Zon-de Waal	adm. medewerker	1990-2002
Mw. J. Schilperoort-Brouwer	adm. medewerker	1990-2002
W. Wezenaar	onderh.medew.	1990-heden
Mw. M.J.C. Wezenaar-Stakenburg	onderh.medew.	1990-1993
Mw. E.M. Koek-v.d. Veen	adm. medewerker	1991-heden
Mw. E. van Maanen(-van Wijlen)	bibliothecaris	1993-heden
Mw. J. Tensen-Andriessen	adm. medewerker	1993-2003
Mw. M. Appelo	bibliothecaris	1993-
Mw. J. Hageraats	adm. medewerker	1993-2002
Mw. A. Hendriks-Schoo	adm. medewerker	1994-2002
Mw. E.S. Sanderson	bibliothecaris	1995-heden
Mw. M. van der Giessen-Ages	adm. medewerker	1997-heden
Mw. L.H. Penninga-Jüngst	adm. medewerker	1999-2001
Mw. H.M.C. van Wingerden	bibliothecaris	1999-heden
Mw. I.P. Blokland	adm. medewerker	1992-2002
Mw. S.M.L. Zaalberg-v.d. Berg	adm. medewerker	1997-2002
Mw. P.A. Teunissen-van Osch	adm. medewerker	1998-heden
Mw. J.M.M. den Ridder	adm. medewerker	1999-heden
Mw. M.J. Zaalberg	adm. medewerker	1999-heden
Mw. J. Buts	adm. medewerker	2002-2003
Mw. S. Zaalberg	adm. medewerker	2002-heden
Mw. W.J. van Boon-Otto	adm. medewerker	2002-heden
Mw. K.M. van Gils	adm. medewerker	2002-heden
Mw. M.W. Groeneveld-Buter	adm. medewerker	2002-heden
Mw. I. Stakman	adm. medewerker	2002-heden
Mw. R. van Rijsbergen	adm. medewerker	2002-2003

**Personeelsleden Stichting Bibliotheek Leidschendam-Voorburg
vanaf 2003**

B. Admiraal	adm. medewerker	2003-heden
Mw. S.S.G. Janmahomed	adm. medewerker	2003-heden
D.J.P. van der Meer	facilitair medew.	2003-heden

STATISTISCHE GEGEVENS BIBLIOTHEEK VOORBURG

De gegevens van de rooms-katholieke bibliotheek (1920-1965) ontbreken in deze tabel

Jaar	Boeken-bezit	Uitleningen	Ingeschreven leners	Inwoners Voorburg
1920				7.194
1922	700			
1928	978	3.090	125	14.950
1929	1.350	3.272		
1930	2.600	3.969		18.142
1935	5.700	27.327		26.000
1940	11.500	54.531		28.349
1945	15.000	36.128		35.000
1950	16.946	48.733	1.601	36.182
1955	26.980	80.300	3.355	38.000
1960	26.768	123.590	3.380	44.080
1965	30.367	139.117	3.647	46.000
1970	54.590	249.409	7.268	45.011
1975	81.165	420.137	10.839	44.300
1980	99.628	429.318	11.122	44.227
1985	108.871	344.670	8.103	41.274
1990	89.745	425.320	11.233	40.116
1995	101.297	501.450	11.802	39.636
2000	85.740	388.835	11.215	38.496

STATISTISCHE GEGEVENS BIBLIOTHEEK LEIDSCHENDAM

Jaar		Boeken-bezit	Uitleningen	Ingeschreven leners	Inwoners L´dam
1962	RK	5.011	29.725	580	18.121
1965		9.975	37.754	940	22.500
1970		25.099	123.047	3.065	29.923
1962	AOB	2.452	12.656	357	18.221
1965		8.009	61.675	1.335	22.500
1970		21.128	168.186	3.500	29.923
1975	RK en AOB	75.209	383.000	9.330	30.036
1980	Gem. OB	97.647	441.898	10.805	30.016
1985		123.623	497.075	11.030	31.423
1990		140.670	493.361	9.522	32.992
1995		129.769	490.455	9.635	34.318
1999		121.352	431.878	10.882	36.726

STATISTISCHE GEGEVENS BIBLIOTHEEK LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Jaar		Boeken-bezit	Uitleningen	Ingeschreven leners	Inwoners L´dam-Voorburg
2003		160.609	710.887	19.333	73.923

Colofon

Historische Vereniging Voorburg

Secretariaat: Postbus 49
2270 AA Voorburg
telefoon: 079 341 76 04

Bestuur

dr. R.M.W. van Gelooven, *voorzitter*
B.W. Pel, *secretaris*
J.L. Kok RA, *penningmeester*
mevr. S.E.Th. Aalders
mevr. I.E. van der Beesen
mr. A.T.J. Verkerk
J.H.S.M. de Beer, *adviseur*

Lidmaatschap 2004

21 euro
Gezin 25 euro

Penningmeester HVV te Voorburg

Postbank 288321
Rabobank te Voorburg
rekeningnummer 12 76 78 743

Historisch Voorburg

Jaargang 10 (2004), nummer 1

Redactieadres

Laan van Rustenburg 16
2271 XT Voorburg
telefoon: 070 386 84 95

Redactie

Anne Jacobs
Gerard Langerak
Kees van der Leer

Vormgeving basisstramien

Studio Tigges, Voorburg

Opmaak en productie

Drukkerij Gebrs. Verloop, Alblasserdam

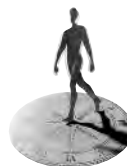
ISSN 1381 – 4672

Copyright

Overname van teksten uit 'Historisch Voorburg' is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Sponsors

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt dankzij de financiële steun van:

Rabobank Leidschendam-Voorburg

HISTORISCHE VERENIGING

Voorburg